

SHAW

BÎR ÇUVAL İNCİR

Çeviren:
Bekir Karaoğlu

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 147

BİR ÇUVAL İNCİR

Bu kitap Cumhuriyet Dünya Klasikleri Dizisi için özel olarak çevrilmiştir.

Yayma hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Nisan 2001

B E R N A R D S H A W

B İ R Ç U V A L İ N C İ R

(The Apple Cart)

Politik güldürü

İngilizceden çeviren : Bekir Karaoğlu

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir, işte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

GEORGE BERNARD SHAW ÜZERİNE

"insanlara söylemek istediklerimi güldürmeden anlatmış olsaydım, beni taş tutarlardı."

Yazar, siyaset ve düşünce adamı, tiyatro kuramcısı, yazın, müzik ve sanat eleştirmeni, çağdaş İngiliz tiyatrosunun kurucusu, İşçi Partisi'nin ve London School of Economics' in kurucularından, kadın hakları savunucusu, 1925 Nobel Yazın Ödülü sahibi...

Bütün bu yönleriyle "Çağının Ötesindeki Adam" olarak bilinen George Bernard Shaw sanat, yazın, toplum ve siyaset alanlarında bir ömür boyu etkin olmuş, insanoğlunu ilgilendiren her konuda yazmış, ayrıca keskin zekası, espri anlayışı ve konuşma ustalığıyla da 20. yüzyılın büyük adamları arasında haklı bir yer almıştır.

* * *

George Bernard Shaw (1856 -1950) İrlanda'nın başkenti Dublin'de protestan bir ailenin üçüncü çocuğu olarak dünyaya geldi. Bernard 16 yaşındayken, mısır tüccarı olan alkolik babasının işleri bozulunca, annesi müzik yapmak için evden ayrılıp Londra'ya yerleşti. Bir süre babasının yanında değişik okullarda okuyan ve yan zamanlı işlerde çalışan Bernard sonunda okulu ve Dublin'i bıraka-

rak Londra'ya, annesinin yanına geldi. Üniversiteye gitmedi, British Museum Kitaplığı'nda kitaplar okuyarak kendini yetiştirdi.

Bir yandan memur olarak çalışırken bir yandan yazarlık denemeleri yapıyordu. İlk yazdığı beş roman yayıncı bulamadı. 1895 yılında Saturday Review dergisi için tiyatro ve müzik eleştirileri yazmaya başladı. 1898 yılında Charlotte Payne-Townshend ile evlendi ve eşiyle Ayot St. Lawrence köyüne yerleşti.

Norveçli tiyatrocu Henrik Ibsen'in oyunlarından etkilenen Shaw köşe yazılarında ileri sürdüğü tiyatro anlayışını sergilemek üzere oyunlar yazmaya başladı. Başlıcaları *Widower's Houses* (1892, Bekar Evleri), *Arms and the Man* (1894, Silahlar ve Kahraman), *Candida* (1897) ve *You Never Can Tell* (1899, Hiç Belli Olmaz) olan bu ilk dönem oyunları onu tiyatro yazarı olarak bir anda üne kavuşturdu.

Shaw, oyunlarının başına, sahneleme bilgilerini de içeren uzun önsözler yazıyor; kendi de deneysel bir tiyatrodaki yönetmenlik yapıyordu. Bu çabalarıyla İngiliz tiyatrosunun yeniden canlanmasına öncülük etti. Birinci Dünya Savaşı'na kadar aralıksız oyun yazdı. Bunların arasında *Caesar and Cleopatra* (1901), *Mrs. Warren's Profession* (1902, Bayan Warren'in Sanatı), *Man and Superman* (1905, İnsan ve Üstüninsan), *Major Barbara* (1905, Binbaşı Barbara), *Androcles and The Lion* (1912, Androcles ve Aslan) ve *Pygmalion* (1913, Bir Kadının Yarattım) Shaw'un tüm dünyada sahnelenen, en başarılı oyunlarıdır.

* * *

Bernard Shaw genç yaşında toplumsal olaylara ilgi duydu. Gelir dağılımı, toprak ve sermayenin eşit bölüşümü konularındaki görüşleriyle sosyalizme yöneldi. 1884 yılında Beatrice ve Sidney Webb ile tanıştı, sosyalizmi kitlere tanıtmak üzere, onların kurduğu Fabian Derneği'ne katıldı. Kısa sürede iyi bir konuşmacı olarak ünlendi, sonraki 12 yıl boyunca köşe başlarında, parklarda ve salonlarda konuşmalar yaptı. Tüm yaşamı boyunca toplumsal olaylarla ilgilendi, sosyal reformların yanında yer aldı. Kadınlara oy hakkı isteyen Suffragette devinimi ve Cezaevleri Reformu kampanyasında etkin görevler üstlendi.

Birçok sosyalist gibi Bernard Shaw da İngiltere'nin Birinci Dünya Savaşı'na katılmasına karşıydı. Bu konuda yazdığı *Common Sense About the War* (1914, Savaş Konusunda, Sağduyu) adlı yapıtıyla politik çevrelerde çok düşman kazandı. Savaş süresince oyun yazmadı, ama o dönemdeki acı düşüncelerini *Heartbreak House* (1920, Kargınlar Evi) adlı oyununda savaşın sorumlusu kuşağın manevi çöküşünü sergileyerek dile getirdi.

Savaş sonrasında Birminghamlı milyoner Sir Barry Jackson'un Birmingham Tiyatrosu'nu canlandırma isteği üzerine yeni oyunlar yazdı. Bunlar arasında özellikle *Back to Metusalem* (1922, Metuşelah'a Dönüş) ve *Saint Joan* (1923, Ermiş Jeanne) adlı oyunları ününü daha da pekiştirdi. 1925 Nobel Yazın Ödülü verildiğinde ödülü aldı, ama parayı geri çevirdi.

Bernard Shaw'ın üretkenliği yasanımının sonuna kadar aralıksız sürdü. İki savaş arası dönemde tüm dünyayı dolaşarak konuşmalar yaptı. Uzun yaşamı boyunca cumhur-

başkanları, başbakanlar, bilim adamları, krallar, soylular, ünlü oyuncular onu konuk etmek için yarıştılar. Bu dönemde siyasal görüşlerini *Intelligent Woman's Guide to Socialism and Capitalism* (1928, Akıllı Kadınlar için Sosyalizm ve Kapitalizm Kılavuzu) adlı yapıtında topladı.

Son oyunları arasında *The Apple Cart* (1930, Bir Çuval İncir), *On the Rocks* (1934, Buzlu içki), *The Millionairess* (1936, Milyoner Kadın), *Geneva* (1938) önemlidir.

Bernard Shaw tüm yazdıkları ve yaşam ilkeleriyle toplumdaki yaygın inanç ve değerlere açıkça karşı çıkmaktan çekinmemiş; hem kendi kuşağının hem de gelecek kuşakların düşünsel biçimlenmesine öncülük etmiştir.

Bahçesinde bir erik ağacını budamak için çıktığı merdivenden düşerek öldüğünde 94 yaşındaydı.

* * *

"*Bir Çuval incir*" (The Apple Cart, A Political Extravaganza, 1930) adlı oyun Bernard Shaw'ın olgunluk dönemi ürünüdür, İngiliz güldürüsünün güzel bir örneği olması yanısıra, çok ciddi politik iletiler içerir: Parlamenter demokrasinin çelişkileri, meşruti bir kralın konumu, ülkeleri yönetme savında olan kapitalist şirketler ve onların buyruğundaki büyük basım, vb... Oyun meşruti bir kralla hükümet arasındaki çatışmayı işler, ilişkiler kopma noktasına geldiğinde çok şaşırtıcı ve gülünç bir çözümle son bulur.

Oyun o yıllarda Polonya'da yaşanan demokrasiye geçiş deneyimleri dolayısıyla yazılmıştı ve ilk kez 1929'da Varşova'da sahneye kondu. Ancak, İngiltere'de yayınlandığı zaman büyük gürültü koptu; demokrat Shaw bu oyunda krallık yönetiminden yana tavır almış gibiydi.

Shaw daha sonra oyuna yazdığı önsözde bu görüşün doğru olmadığını; oyundaki gerçek çatışmanın kral ve meclisle kapitalist sınıf arasında, oyundaki asıl olumlu kişinin de gelecekteki güçlü politikacıyı temsil eden Boanerges olduğunu belirtti.

Okurlarımız, ciddi politik iletileri gülmece olarak başarıyla verebilen oyunun, aradan geçen 70'i aşkın yıl içinde güncelliğinden hiçbir şey yitirmediğini göreceklerdir.

Bekir Karaoğlu

BÎR ÇUVAL İNCİR

KİŞİLER

SEMPRONIUS	)	Kral'ın özel yazmanları
PAMPHILIUS	i	
BOANERGES		Ticaret Bakanı
MAGNUS		İngiltere Kralı
ALICE		Princes
PROTEUS		Başbakan
BALBUS		İçişleri Bakanı
NICOBAR		Dışişleri Bakanı
CRASSUS		Sömürgeler Bakanı
PLINY		Maliye Bakanı
LYSISTRATA		Enerji Bakanı
AMANDA		Posta Bakanı
ORINTHIA		
KRALİÇE JEMIMA		
BAY VANHATTAN		Amerikan Büyükelçisi

Öykü gelecek zamanda geçer.

Birinci Perde: Krallık Sarayı'nda bir çalışma odası.
Yaz sabahı. Saat 11 sulan.

Ara Perde: Orinthia'nın dairesi. Aynı gün. Saat öğleden sonra 3 sulan.

İkinci Perde: Saray bahçeleri önünde bir teras. Aynı öğleden sonranın geç saatleri.

BİRİNCİ PERDE

Krallık Sarayı'nda bir çalışma odası. Odanın iki yanında karşılıklı iki yazı masası ve aralarında geniş bir boşluk var. Her iki masanın önüne birer konuk sandalyesi konmuş. Kapı karşı duvarın tam ortasında. Saat 11'i biraz geçtiğini gösteriyor; güzel bir yaz sabahı ışığı odayı aydınlatıyor.

PAMPfİLİUS. - Babanız neciydi?

SEMPRONIUS. - (Şaşırır.) Ne?

PAMPHİLİUS. Babanız neciydi, dedim?

SEMPRONIUS. Babam mı?

PAMPfİLİUS. Evet. Neciydi?

SEMPRONIUS. Törenci.

PAMPHİLİUS. Hangi mezhepten olduğunu sormuyorum. Mesleği ve siyasal görüşü neydi?

SEMPRONIUS. Babamın mesleği törencilik, siyasal görüşü de törencilikti; törenci doğdu, son soluğuna kadar törenci kaldı.

PAMPfİLİUS. Rahip miydi yoksa?

SEMPRONIUS. Hayır. O bir gösteri düzenleme ustasıydı. Yarışmalar, belediye baloları, askeri geçit törenle-

ri, büyük resmi çağrılar ve benzeri. Son iki taç giyme törenini o hazırladı. Zaten ben de saraydaki bu görevimi o törenlere borçluyum. Krallık ailesi babamı çok iyi tanırdı; çünkü bütün törenlerin perde arkasında o vardı.

PAMPHILIUS. Perde arkasındaydı, ama bütün o gösterilerin gerçek olduğuna inanıyordu, öyle mi?

SEMPRONIUS. Evet. Tüm yüreğiyle inanırdı.

PAMPHILIUS. Kendisi düzenlemiş olsa bile mi?

SEMPRONIUS. Elbette. Bir fırıncı kutsal ekmeği o sabah kendi pişirdi diye ayin törenine içtenlikle inanmaz mı sanıyorsunuz?

PAMPHILIUS. Bunu hiç düşünmemiştim.

SEMPRONIUS. Babam isteseydi tiyatro veya film stüdyolarında milyonlar kazanabilirdi. Ama, o ortamlara girmek istemedi, çünkü orada sergilenenler düş ürünü şeylerdi. Gerçi, Shakespeare'in 8. Henry oyununda Kraliçe Elizabeth'in vaftiz törenini sahneye koydu, ama bu gerçek bir olaydı. Bu onun için, krallığın bir şöleni sayılırdı. Fakat, milyonlar önerildiği halde bu tür sahneleme önerilerini geri çevirdi.

PAMPHILIUS. Ona hiç sormadınız mı, neden böyle düşündüğünü? Ah, elbette hayır; insan babasına böyle bir soruyu sormaz.

SEMPRONIUS. Sevgili Pamphilius; babam hiç düşünmezdi ki. Düşüncenin ne olduğunu bilmezdi. Biliyor musunuz, böyle pek az insan bulunur. O uzak görüşlüydü. Gerçek, bedensel bir uzak görüşlülüktü bu; yoksa, düş gücü sınırlıydı. Yani, görmediği şeyi düşleyemezdi. Ama, gördüğü bir şeyin tanrısal, kutsal veya sonsuz olup olma-

dığrını dűşleyebilirdi, olanaksız olduğu halde yeterince orkestra, org veya dekorla yetkinliği olanaklı kılabılırdi.

PAMPHILIUS. Yani, her Őeyi dıřtan mı gűrmesi gerekiyordu?

SEMPRONIUS. Çok dođru. Anne ve babası olmasaydı çocukluđunu anımsayamazdı; bir eři ve çocukları olmasaydı evlilik yařamım dűşleyemezdi. Eđer okulda űđrenim gűrmemiř olsaydı hiçbir bilgi űretemezdi. Kendi basma eđlenemezdi; bařkalarına avuç dolusu para űdeyip, sizin ve benim saçma bulacađımız bir sűrű eđlence ve spor yarıřmaları dűzenletirdi. Dediđim gibi, o bir tűrenciydi; kiliseye gider gibi her kıř Riviera'ya giderdi.

PAMPHILIUS. Sahi, babanız yaşıyor mu? Onu tanımak isterdim.

SEMPRONIUS. Hayır. 1962'de yalnızlıktan űldű.

PAMPHILIUS. Yalnızlıktan mı? Ne demek bu?

SEMPRONIUS. Bir an bile yalnız kalmaya katlanamazdı; bu, onun için űlűm gibi bir Őeydi. Yanında hep biri bulunmalıydı.

PAMPHILIUS. Ee, bakın iřte! Bu, onun cana yalan ve konuřmayı seven biri olduđunu gűsterir. Demek ki içinde birřeyler varmıř.

SEMPRONIUS. Hiç de deđil. Dostlarıyla hiç konuřmazdı. Onlarla kâđit oynardı. Arada iki sűz bile etmezlerdi.

PAMPHILrUS. Huysuz yaşlının biri olmalı.

SEMPRONIUS. Pek dikkati çekecek kadar da huysuz değil. Onun gibisi milyonlarca var.

PAMPfILIUS. řu yalnızlıktan űlűmű nasıl oldu? Tutukevine mi girmiřti?

SEMPRONIUS. Hayır. Kullandığı yat kayalara ar-

pıp îskoçya'nın kuzeyinde bir yerlerde battı. O yüzerek ıssız bir adaya çıkabildi, ama öbür yolcuların hepsi boğuldu. Üç hafta süreyle orada yalnız kaldı. Onu bulduklarında, zavallı adam karayazılı bir ruhsal çöküntüye girmişti. Yalnızca, kâğıt oynayacak biri olmadığı ve kiliseye gidemediği için.

PAMPHILIUS. Sevgili Sem; insan ıssız bir adada da yalnız olmayabilir. Annem küçükken beni masanın üstüne çıkarır ve şu şarkıyı söyletirdi.

(Şarkı söyler.)

*Kayalara oturur, sular sellere bakarım;
Ormanın koyu çizgisini kafamda çizerim
İnsanın olmayan şeylerin yaşadığı
Ölümlü ayakların basmadığı yerleri;
Yaban ördeklerinin kafese kapatılmadığı;
Köpüklü çavlanların yamaçlarına yaslanırım:
Ve bu yalnızlık değildir; olsa olsa
Doğanın büyüüyle konuşmak ve onun
Hazineyelerinin açılışını izlemektir.*

SEMPRONIUS. Balon, babamın en tuhaf yönünü yakaladınız. Bu ıssız ormanlar ve - doğa dediğiniz - öbür şeyler onun için yoktu. İlgisini çekebilmek için kesinlikle bir yapaylık gerekirdi. Doğa onun için çıplaklık demekti; ve çıplaklıktan öğrenirdi. Çayırdı otlayan bir ata bakmaya katlanamazdı, ama onu ponponlarla süsleyip bir geçit törenine kattığınızda bayılırdı. İnsanlar için de öyle: Alımlı giysilerle, boyanmış yüzlerle ve takma saçlarla karşısına çıkmadıkları sürece onlara önem vermezdi. Ona göre bir ra-

bibin kutsallığı ayin giysisinde, kadının çekiciliği takılan ve roblannda, kırların güzelliğiye, tepelerde, ağaçlarda veya kış akşamları bacası tüten kır evlerinde değil, köşkle- rin park ve bahçelerinde, kiliselerdeydi. O adada nasıl bir ürküye kapılmış olabileceğini bir düşünün! Tam bir boş- luk! Sanki birden kör, sağır, dilsiz ve yalnız oluverdi! Oy- sa, orada bir tavuskuşu olsaydı, rengarenk kuyruğunu açır onun akimi yerine getirebilirdi; ama, martıdan başka kuş yoktu ve martılar süsleyici değildirler. Kralımız orada dü- şünceleriyle başbaşa otuz yıl yaşayabilirdi; veya siz, balık oltası ve golf takımlarınızla hiç yabancılık çekmezsiniz. Ben de bir resim galerisindeymiş gibi, gündoğumu ve gün- batımlanm, değişen mevsimleri, her gün yeniden doğan ya- şamın tansığını izleyerek mutlu olurdum. Sulan ve kaya- lan seyrederken İrimin cam sıkılabilir? Babamın dışında. Burnunun ucundaki bütün bu güzelliklerin hiçliği onu de- liliğe sürükledi. Derler ki, hiçbir şey yoksa kral da bir hiç- tir. Babam, hiçbir şey olmayınca, akıl ve mantık da olma- dığını görerek öldü.

PAMPHrLIUS. Bu saraydaysa, kralın mektupları sa- at 12'de hazır olmayınca yazmanın işten kovulduğunu ek- lemeliyim.

SEMPRONIUS. (*İvedi işine koyulurken.*) Ah, evet; neden işimi bitirmeden beni lafa tuttunuz ki? Siz nasılsa gazeteleri okuyormuş gibi yaparak durumu kurtanyorsu- nuz. Krala "Bu sabah kayda değer bir haber yok, majeste," dediğinizde onun yanıtı "Çok şükür!" oluyor. Ama, teyze- lerinden biri kendisini çaya çağırttırmışsa veya Sevgili Orinthia'dan "Çok özel; yalnızca Majesteleri açabilir," ka- yıtlı bir mektup gelmişse, bunlan atlarsam yandım demek-

tir. Dün Orinthia'dan tam altı aşk mektubu geldi; bunları ona gösterdiğimde "Hepsini Kraliçe'ye gönderin," demez mi? Bu tür mektupların Kraliçe'yi eğlendirdiğini düşünüyor. Oysa, Kraliçe de en az onun kadar bu tür mektuplardan nefret ediyor.

PAMPHILIUS. Orinthia'nın mektupları Kraliçe'ye mi gidiyor?

SEMPRONIUS. Hayır, Tanrı korusun! Ben bile Orinthia'nın mektuplarını okumuyorum. Bana her şeyi okumam buyruğu verildi. Ama, onun mektuplarını açmayı unutuveriyorum. Ve bunu atladığım için azarlandığım olmuyor.

PAMPHILIUS. *(Düşünceli bir anlatımla.)* Sanıyorum-

SEMPRONIUS. Oh, susun, Pamphilius. Konuşmayı sürdürürseniz işime bakamayacağım.

PAMPHILIUS. Ben yalnızca diyecektim ki -

SEMPRONIUS. Orinthia ile ilgili değil mi? Öyleyse, söylemeyin. Bu konuda varsayımlar yürütmeye başlarsanız işinizi yitirebilirsiniz, eski dostum. Yani, çenenizi tutun.

PAMPHILIUS. Orinthia'nın iyiliğini bu kadar düşünmenize gerek yok, genç dostum. Ben yalnızca şu Boanerges denen kaba adamın hükümete ticaret bakanı olarak alındığını bilip bilmediğinizi soracaktım. Bugün buraya gelip yaşanan bunalımla ilgili olarak Kral'la görüşecekmiş, konuyla ilgili görüşlerini kendi biçemiyle bildirecekmiş.

SEMPRONIUS. Bunalım olmuş olmamış Kral'ın umurunda mı? O tahta çikalı her iki ayda bir hükümet bunalımı yaşandı; ama her seferinde Kral hükümet üyelerini altetmesini bildi. Boanerges de istediği kadar gürllesin, Kral onu kuzuya çevirir, görürsün.

(Boanerges girer. Üstünde bir Rus gömleği, başında hiç çıkarmadığı bir işçi kasketi vardır. Kırk yaşlarında, iri yapılı ve kavgacı bir özgüvene sahiptir.)

BOANERGES. Bak bakayım buraya. Kral'ın benimle saat on ikide randevusu var. Daha ne kadar bekleteceksiniz beni?

SEMPRONIUS. *(Neşeli bir kibarlıkla.)* Günaydın. Bay Boanerges, sanırım?

BOANERGES. *(Sert, fakat biraz şaşırmış olarak.)* Oh, günaydın, günaydın. Derler ki görgü kralların dakik olmasını -

SEMPRONIUS. Hayır, tam tersi, Bay Boanerges. Dakik olmak krallık görgüsüdür; ve Kral Magnus bu konuda tam bir örnektir. Gelişiniz Majestelerine bildirilmemiş olmalı. Ben ilgileneneğim. *(İvedi çıkar.)*

PAMPHTLIUS. Oturun, Bay Boanerges.

BOANERGES. *(Pamphilius'un masası önündeki sandalyeye oturarak.)* Bu sarayda böyle yeniyetme gençler, Bay-?

PAMPHTLIUS. Adım Pamphilius'tur.

BOANERGES. Ah, evet; adınızı duymuştum. Siz kralın özel yazmanlarından birisiniz.

PAMPHTLIUS. Doğrudur. Bizim genç görevlilerimiz size nasıl bir saygısızlık ettiler, Bay Boanerges?

BOANERGES. Onlardan birinden burada olduğumu Kral'a söylemesini istemiştım; oyalanmaktan hoşlanmam. Bana sanki cambazhane filiymişim gibi baktı, öbür görevliye birşeyler fısıldayıp ortadan kayboldu. Soma, başka biri gelip kim olduğumu bilmediğini söylemez mi? Adımı verebilir miymişim! "Bak çocuğum," dedim ona, "beni ta-

nrnamakla kendini ufaltıyorsun. Kim olduğumu pekâlâ biliyorsun. Şimdi git ve Kral'a onu beklediğimi söyle, tamam mı?" Kerata kuyruğunu kısıtırıp çektii gitti. Sonunda beklemekten usanıp en yakındaki kapıdan içeri girdim ve burayı buldum.

PAMPHILIUS. Ah, saygısız gençler! Ama üzölmeyin, iş arkadaşım Sempronius sizin işinizi hemen görecektir.

BOANERGES. O giden Sempronius muydu? Onun da adını duymuştum.

PAMPHILIUS. Anlaşılan hepimizi tanıyorsunuz. Artık bakan olduğunuza göre sarayda yabancılık çekmezsiniz. Sahi, atanmanız dolayısıyla sizi kutlayabilir miyim - daha doğrusu, katılmanızla güçlenen kabineyi?

SEMPRONIUS. *(Geri dönüp yüksek sesle bildirir.)* Kral hazretleri. *(Masasına gider, konuk sandalyesini elleleriyle kaldırıp Kralın kralın koyacağı yeri belirtmesini bekler.)*

(Pamphilius ayağa kalkar. Boanerges sandalyesinden kalkmadan kapıya doğru döner. Kral Magnus girer; uzun boylu, dinamik bir beyefendi havasında, 45 yaşlarında bir adamdır. Hemen odanın ortasına gelir ve ellerini Boanerges'e uzatarak ilerler.)

MAGNUS. Küçük sarayıma hoşgeldiniz, Bay Boanerges. Oturmaz mısınız?

BOANERGES. Zaten oturuyorum.

MAGNUS. Haklısınız, Bay Boanerges. Dikkat etmemiştim. Özür dilerim, dil alışkanlığı.

(Boanerges'in sağ yanına oturmak istediğini işaret eder. Sempronius sandalyeyi istenen yere koyar.)

MAGNUS.-Oturabilir miyim?

BOANERGES. Oh, oturun, efendim, oturun. Kendi evinizdesiniz; ben resmîlikten hoşlanmam.

MAGNUS. (*Minnetle.*) Teşekkür ederim.

(*Kral oturur. Pamphilius oturur. Sempronius masasına dönüp oturur.*)

MAGNUS. Sonunda sizinle tanışmak ne büyük zevk, Bay Boanerges. Sizin siyasal yaşamınızı, yirmibeş yıl önce Northampton bölgesinden seçildiğinizden beri ilgiyle izliyorum.

BOANERGES. (*Hoşlanmış ve inanmış bir anlatımla.*) Öyle olmasını beklerdim, Kral Magnus. Birkaç kez sizin rahatınızı kaçırdım, öyle değil mi?

MAGNUS. (*Gülümseyerek.*) Ah, o gür sesiniz tahtımı ne çok titretti. ,

BOANERGES. (*Eliyle yazmanları göstererek.*) Ya bu ikisi? Konuşacağımız şeyleri duymaları gerekiyor mu?

MAGNUS. Özel yazmanlarım. Sizi rahatsız ediyorlar mı?

BOANERGES. Benim için hava hoş. isterseniz Trafalgar Alanı'nda konuşalım veya radyodan yayınlatalım.

MAGNUS. Bu, halkım için ne güzel bir izlenç olurdu, Bay Boanerges. Bunu önceden düşünemediğim için üzgünüm.

BOANERGES. (*Güçlkle kendini toparlar.*) Evet; ama benim neler söyleyeceğimi biliyor musunuz bakalım? Bir Kral'a daha önce hiç söylenmemiş şeyleri?

MAGNUS. Bunu duyduğuma sevindim, Bay Boanerges. Çünkü, bir krala söylenebilecek ne varsa işittiğimi sanıyordum. En küçük bir yenilikten minnet duyacağım.

BOANERGES. Sizi uyarıyorum: Hoşunuza gitmeye-

cek. Ben sıradan bir adamım, Magnus; çok sıradan bir adam.

MAGNUS. Hayır, hiç de değil; emin olun -

BOANERGES. (*Alnur.*) Ben bu giysileri söylemek istememiştim.

MAGNUS. (*Ciddi.*) Ben de öyle. Alçakgönüllü olmayın, Bay Boanerges. Siz sıradan bir adam değilsiniz. Benim için her zaman bir bilmece oldunuz.

BOANERGES. (*Şaşırır ve çok hoşnut olur; zevkten gülümsemesini engelleyemez.*) Eh, belki biraz bilmece gibiyimdir. Belki de öyleyim.

MAGNUS. (*Alçakgönüllü.*) Keşke sizin içinizi görebilseydim, Bay Boanerges. Ama, sizin kadar zeki değilim. Bu yüzden, benimle açık olmanızı istemekten başka bir şey elimden gelmiyor.

BOANERGES. (*Şimdi kozların elinde olduğuna iyice inanmıştır.*) Şu bunalımdan söz ediyorsunuz, değil mi? Peki, açık olacağım. Ve size açıklıkla söyleyeceğim ilk şey şu: Bu ülkenin yönetilmeye gereksinimi var, ama sizin tarafınızdan değil, bakanlarınız tarafından.

MAGNUS. Böyle zor ve değeri bilinmeyen bir görevi elimden alırlarsa çok mutlu olacağım.

BOANERGES. Ama, görev sizin ellerinizde değil, bakanlarınızın elinde. Siz yalnızca meşruti bir kralınız. Belçika'da buna ne derler, biliyor musunuz?

MAGNUS. Sanırım, "ıstampakral". Doğrumu?

BOANERGES. Evet, Kral Magnus. Bir ıstampa. Sizin olmanız gereken; bunu hiç .unutmayın, *ğmU* ;

BOANERGES. (*Alınır.*) Ne demek istiyorsunuz? İki-miz de mi?

MAGNUS. Bize kâğıtlar getirirler. Bizler imzalarız. Siz hiç olmazsa, zamanınız olmadığı için okumadan imzalayabilirsiniz. Ama, benim her şeyi okumuş olmam bekleniyor. Bu kararların bir kısmını doğru bulmam; ama imzalamam gerekir; yapacak başka birşey yoktur. Örneğin, idam kararları. İdamı hak etmediğini düşündüğüm insanların kararlarını imzalamak bir yana; benim görüşümce idam edilmesi gereken pek çok kişi için de idam kararları çıkmamam.

BOANERGES. (*Alaycı.*) Ah ah; "uçuran kellesini!" diyebilmeyi çok isterdiniz, değil mi?

MAGNUS. Çok insan, kellesinin uçtuğunun farkına bile varmazdı, emin olun; çünkü içinde o kadar az şey vardır ki. Ama, öldürmek ciddi bir iştir; hiç olmazsa, öldürülecek kişi bu düşüncededir. Örneğin, benim öldürülmem gibi bir sorun çıktığında -

BOANERGES. (*Karamsar.*) Belki birgün çıkar. Bunun tartışıldığını duydum.

MAGNUS. Oh, elbette. Kral Charles'ın kellesi unutulmadı. Her neyse, birgün bu söz konusu olursa, umarım canlı kanlı bir yetkili tarafından karara bağlanır; bir istampa tarafından değil.

BOANERGES. Buna demokratik olarak kurulmuş hükümetinizin işleri bakan karar verecektir.

MAGNUS. Bir istampa daha, öyle değil mi?

BOANERGES. Şimdilik, belki öyle. Ama, ben işleri bakan olduğumda öyle olmayacak, anasını satayım! Bili Boanerges'i kimse istampa yapamaz; bunu böyle bilin.

MAGNUS. Elbette, yapamaz. Halk yöneticilerini nasıl idealleştiriyor, değil mi? Eski çağlarda kral - zavallı adam - neredeyse tanrıydı, gerçekten de ona Tanrı derler ve onun her yerde bulunduğuna, hiç yanılmadığına inanırlardı. Bu ne kadar korkunç -

BOANERGES. Saçmaydı; yalnızca saçma.

MAGNUS. Ama, bizim kralı ıstampa olarak görüşümüzün yarısı kadar saçma değil. Eski Roma imparatorunun bilgeliği sonsuz, bilgisi sonsuz ve gücü sonsuz değildi; ama az da olsa bir gücü vardı; belki başbakanları kadar. O kanlı canlı bir imparatordu, ölü değil. Hiç kimse bir kralın veya başbakanın yanına gelerek onu masadan alıp bir ıstampa gibi kullanmayı düşünemezdi. Sizin bakanlığınızın memurları da sizi böyle masadan alıp ıstampa gibi kullanacaklar. Her yirmi kez in ondokuzunda buna karşı çıkamayacaksınız, çünkü her şeyi bilemezsiniz; bilseniz bile her şeyi yapamaz ve her yerde olamazsınız. Ama, ya yirminci kez?

BOANERGES. Yirminci kez karşılarında Bili Boanerges olduğunu anlayacaklardır, merak etmeyin.

MAGNUS. Doğru. İstampa kuramı yürümeyecek, Bay Boanerges. Eski yücelik kuramı çalışıyordu, çünkü hepimizde biraz yücelik kısıntısı vardır da ondan; ve en aptal kral veya en yeteneksiz başbakan, tam tanrı olmasa da, bir parça tanrıdır, tanrılığa bir çabadır - ne kadar başarısız ve acemi bir çaba da olsa. Ama, ıstampa kuramı gerçek tehlike anlarında yürümez, çünkü hiçbir kral veya başbakan bir ıstampa değildir; canlı bir ruhu vardır.

BOANERGES. Bir ruhu mu? Siz krallarhâlâ buna inamyorsunuz, değil mi?

MAGNUS. Bu sözcüğü kullanışlı buluyorum; hem kısa, hem bilinen bir sözcük. Ama, ruhunuz olduğunun söylenmesini istemiyorsanız, canlı bir yaratık olduğunuzu söylemiş olayım.

BOANERGES. (*Bundan hoşlanmamıştır.*) ille de bir nitelendirme yaparsanız, siz yine de benim ruhum olduğunu söyleyin. Gövdemin ne kadar iri olduğunu biliyorum; doktor on-on beş kilo vermem gerektiğini söylüyor. Ama, ben bir sığırdan farklıyım. İsterseniz ona ruh deyin; ama boş inanç anlamında söylemeyin.

MAGNUS. Elbette. Bakın, Bay Boanerges, sizinle ikimiz on dakikadan az bir süredir konuşuyoruz; daha şimdiden beni derin bir konuşma içine çektiğinize göre, ikimiz de ıstampa değiliz. Siz beyninizle bana karşı koyuyorsunuz.

BOANERGES. Ama, sizin beyniniz de bana karşı koyuyor.

MAGNUS. (*Kibarca.*) Bu çok doğal.

BOANERGES. (*Sırtarak.*) Demek ki beyinlerimiz pek yaman, ha?

MAGNUS. Bu konuda bir yargıya varmak bana düşmez, kendi beynim dışında. Ayrıca, siz kendinizi kanıtlamış birisiniz. Hiçbir sıradan adam sizin gibi yükselmezdi. Oysa ben, amcamın yeğeni olduğum ve iki ağabeyim öldüğü için kral oldum. Ülkedeki en ahmak adam da olsaydım yine kral olacaktım. Bu konuma yeteneklerimle gelmedim. Sizin gibi doğmuş olsaydım bir, bir -

BOANERGES. Lağımında, demek istiyorsunuz. Hadi, söyleyin. Kaptan Coram'ın yontusu dibinde bir polis me-

muru beni bulmuş. Polisin büyükannesi beni evlatlık edinmiş, Tanrı ondan razı olsun!

MAGNUS. Polis memuru beni bulup götürmüş olsaydı, ben şimdi nerede olurdu?

BOANERGES. Ab! Nerede mi? Balon, siz de bir yerlere kesin gelirdiniz, canım. Siz ahmak değilsiniz, Magnus; bunu içtenlikle söylüyorum.

MAGNUS. Bana iltifat ediyorsunuz.

BOANERGES. Bir krala iltifat etmek mi? Asla! Bili Boanerges bunu yapmaz.

MAGNUS. Evet, evet; herkes krala iltifat eder. Ama, ötekilerde sizdeki incelik yok, ve izin verirseniz ekleyeyim, sizin kadar hoşsohbet de değiller.

BOANERGES. *(Zevkten ağzı bir karış açılır.)* Belki de değil. Ama, ben yine de cumhuriyetçiyim, bunu bilin.

MAGNUS. Ben de buna hep şaşmışımdır. Sizce, bir adamın cumhuriyetçi bir ülkenin cumhurbaşkanı kadar kişisel gücü olmalı mıdır? Hırslı krallar onlara hep imrenmişlerdir.

BOANERGES. Nasıl? Pek anlayamadım.

MAGNUS. *(Gülümser.)* Beni kandıramazsınız, Bay Boanerges. Sizin neden cumhuriyetçi olduğunuzu anlıyorum. Bakın, eğer İngiliz halkı benim elime bavulumu verip göndermeye ve cumhuriyet kurmaya karar verirse, ilk cumhurbaşkanı olmaya sizden daha uygun biri olamaz.

BOANERGES. *(Neredeyse kızarır.)* Oh! Bunu söylemeyin!

MAGNUS. Hadi hadi! Bunu siz de iyi biliyorsunuz. Her neyse, bu olduğu zaman, benim elirndekinden on kat daha fazla gücünüz olacaktır.

BOANERGES. (*Pek inanmayarak.*) Bu nasıl olur ki? Siz kralınız.

MAGNUS. Peki, kral nedir? Bir öbek siyasetçi başta bir kukla veya oyuncak bebek gibi duracak birini kral seçiyorlar, sonra da kendileri ülkeyi istedikleri gibi yönetiyorlar. Oysa, cumhurbaşkanlarını halk seçiyor ve bunu yaparken, kendilerini zenginlere karşı koruyabilecek güçlü birini seçiyor.

BOANERGES. Güçlü biri diyorsunuz. Yani, şimdiki konumunuz yerine cumhurbaşkanı olmayı mı yeğlediniz?

MAGNUS. Tastamam öyle. Bana banmayabilirsiniz ve bunu anlarım. Çünkü, gördüğünüz gibi, burada güvenli bir konumdayım.

BOANERGES. Güvenli mi? Az önce, benim gibi basit bir adamın bile tahtı titrettiğini söylediniz?

MAGNUS. Doğru. Bana bunu anımsatmakta haklısınız. Krallık düzeninin günün birinde biteceğini biliyorum. Ama, meşrutî krallık sürdüğü sürece - yalnızca, sürdüğü sürece - ben güvendedeyim. Yorucu ve sıkıcı seçim kampanyalarının dışındayım. Hoşlarına gitmem gereken bir seçmen tabanım yok. Bakanların biri gelir, öbürü gider, ama ben hep yerimde kalırtohSizin konumunuzun dayanılmaz kararsızlığı- *-*>.* '• '

BOANERGES. Ne? Ne demek bu? Benim konumum neden kararsız oluyormuş?

MAGNUS. Seçim sonuçları size karşı olabilir. Sizin meclisteki yeriniz bir sendika desteğine bağlı. Eğer Hidroelektrik Emekçiler Federasyonu size verdiği desteği çekse, şimdi nerede olurdunuz?

BOANERGES. (*Güvenli.*) "*Benaea*. desteklerini çeke-

mezler. Siz işçileri bilmezsiniz, Magnus; ömrünüzde hiç işçilik yapmadınız.

MAGNUS. (*Kaşlarını kaldırır.*)

BOANERGES. (*Sürdürür.*) Dünyada hiçbir kral bir sendika yöneticisi kadar güvende olamaz. Sendika yöneticisini yerinden edecek bir şey varsa, o da içkidir. İçmesi bile önemli değildir, yeter ki yere yıkılıncaya kadar içmesin. Ben bu adamlara ve kadınlara demokrasiden söz ederim. Onlara, seçim hakları olduğunu, tüm güç ve egemenliğin onlarda olduğunu söylerim. "Ey emekçiler, egemen güç sizsiniz; gücünüzü kullanın," derim. Onlar da "Doğru söylüyorsun; ne yapmamız gerektiğini bize söyle," derler. Ve ben onlara ne yapacaklarını söylerim; "Oy hakkınızı bilinçli kullanmak için beni seçin," derim. Ve böyle olur. Bunun adı demokrasidir, ve doğru adamları doğru konumlara getirmek için eksiksiz bir yöntemdir.

MAGNUS. Şahane! Bundan daha iyi anlatıldığım hiç duymamıştım. Sizin kafanız çalışıyor, Bay Boanerges. Demokrasi üzerine bir kitap yazmalıydınız. Fakat -

BOANERGES. Fakat, ne?

MAGNUS. Fakat, ya sizden daha gür sesli biri çıkarsa? Bir ahmak! Çenesi laf yapan biri! Kitleleri kandırmak için dağarcığında bir sürü oyun olan biri!

BOANERGES. İky Jacobus'dan söz ediyorsunuz, değil mi? O yalnızca ağzı laf yapan biri. (*Parmaklarını sıklatır.*) Onu bu kadar bile adam yerine koymam.

MAGNUS. Bay Jacobus'u tanımıyorum. Ama niye "yalnızca ağzı laf yapan biri" diye küçümsüyorsunuz? İyi konuşanlar seçimlerde çok yaman rakip olurlar. Halk ko-

nuşmadan anlar, çalışmadan değil. Yani, sizin, benim gibi beyinlerin çalışmasından söz ediyorum.

BOANERGES. Bu doğru. Ama, yine de Iky'den daha iyi konuşup onu altederim.

MAGNUS. Ne şanslısınız; tüm kozlar elinizde. Ama bende sizin yetenekleriniz yok ve, amcamın yeğeni olduğum sürece, Iky'nin benim yerimi alması söz konusu olmayacak.

(Gezinti için giyinmiş genç bir bayan sabırsız bir havayla girer.)

GENÇ BAYAN. Baba; adresi bulamadım -

MAGNUS. *(Onun sözünü keser.)* Hayır, hayır, hayır, güzelim; şimdi olmaz. Git. Şu anda Ticaret Bakam ile önemli bir görüşme yaptığımı görmüyor musun? Kızımın söz dinlemeziğini başışlayın, Bay Boanerges. Size onu tanıstrabilir miyim? Büyük kızım Alice. Bay Boanerges.

ALICE. Oh! Büyük Boanerges siz misiniz?

BOANERGES. *(Yüzü ışıldayarak ayağa kalkar.)* Şey, ben kendimi öyle tamtmıyorum. Ama, bildiğim kadarıyla beni böyle anarlar. Krallık Prensesi ile tanıştığımaya çok, çok sevindim

ALİCE. Niçin bu tuhaf giysiler içindesiniz, Bay Boanerges?

MAGNUS. *(Azarlayarak.)* Kızım!

ALİCE. *(Eliyle gömleği işaret ederek sürdürür.)* Bu giysileriniz varken sizinle yürüyüşe çıkamam.

BOANERGES. Bu emekçi üniformasıdır, sayın altes, bununla gurur duyarım.

ALİCE. Ah, evet, bunları biliyorum, Bay Boanerges.

Ama, size yakışmıyor. Sizi gören herkes, yönetici sınıftan olduğunuzu hemen anlar.

BOANERGES. (*Bu görüşe takılıp kalır.*) Bir bakıma öyle olabilir. Ama ben, ekmeğimi ellerimle kazandım Gerçi, işçi olarak değil. Ben nitelikli bir makinistim, yani ülkem beni yönetime çağınıncaya kadar.

MAGNUS. (*Alice'e.*) Pekâlâ, güzelim, ilginç ve beni çok bilgilendirici konuşmamızı yeterince böldün. Sürdürmeye uğraşmamız boşuna, Bay Boanerges; şimdi gidip kızmının ne istediğini öğrenmeliyim; aslında, onun yeni başkanımızı görmek için buraya geldiğini sanıyorum. Birazdan yeniden karşılaşacağız; biliyorsunuz, başbakanımızı hükümet üyeleriyle birlikte, bunalım konusunda benimle bir görüşme isteğinde bulundu; sanıyorum - ve umuyorum - siz de bulunacaksınız. (*Alice'in koluna girip kapıya yönelir.*) Umarım bizi bağışlırsınız?

BOANERGES. (*İncelikli.*) Oh, rica ederim. Sevinerek.

(*Kral ve Prenses yüzlerinde hoşnut bir anlatımla çıkarlar.*)

BOANERGES. (*Sempronius ve Pamphilius'a ders verir gibi.*) İşte, ne dersiniz deyin, Kral anlayışsız biri değil. Özellikle, ona nasıl davranacağınızı bilerseniz.

PAMPFFILIUS. Elbette, tüm fark burada.

BOANERGES. Kızı da hiç şımartılmamış. Bunu gördüğüme sevindim. Sanki, krallık prensesi olduğundan haberi yok gibi, değil mi?

SEMPRONIUS. Eh, size hava atmayı aklından geçiremezdi zaten.

BOANERGES. Ne! Her zaman böyle değil mi?

SEMPRONIUS. Oh, hayır. Çok az kişi sizin gibi karşılanır. Umarım ziyaretinizden hoşnut oldunuz.

BOANERGES. Ee, Magnus'la nasıl konuştum ama? Ne dersiniz?

SEMPRONIUS. Kral çokhoşnut oldu. Siz onunla nasıl konuşacağınızı biliyorsunuz, Saym Bakan.

BOANERGES. Belki; belki de gerçekten biliyordur.

(Çok şık resmi giysiler içinde beş hükümet üyesi girerler. Başbakan Proteus'un sağındaki Maliye Bakanı Pliny neşeli ve esprili bir adamdır; Dışişleri Bakam Nicobar kurnaz ve kusur bulan türdendir. Sağ yandakilerden Sömürgeler Bakanı Crassus yaşlı ve kuruntulu, İçişleri Bakanı Balbus kaba ve düşüncesiz bir adamdır.)

BALBUS. Heey, millet! Bill'e bakın! *(Boanerges'e.)* Evine git ve adam gibi giyin gel, be adam.

NİCOBAR. Nerede olduğunuzu sanıyorsunuz?

CRASSUS. Kim olduğunuzu sanıyorsunuz?

PLINY. *(Eliyle gömleği yoklayarak)* Bunu nereden satm aldm, Bili?

BOANERGES. *(Kapana kısılmış bir ayı gibi onlara diklenir.)* Madem böyle, ya sizler, hepiniz, kim olduğunuzu sanıyorsunuz?

PROTEUS. *(Barıştırcı.)* Onlara aldırma, Bili; kendileri bunu düşünmedikleri için, seni kıskanıyorlar. Kralla konuşman nasıl geçti?

BOANERGES. Çok kolay oldu, Joe. Siz Kral'ı bana bırakın. Onunla nasıl konuşulacağım ben biliyorum. Üç ay önce bakanlar kurulunda ben olsaydım, şimdi bunalım muhalim olmazdı.

NICOBAR. Sana da aynı numarayı yaptı, değil mi?

BOANERGES. Ne demek istiyorsunuz? Bana numara mı? Burası tiyatro mu?

PLINY. Bu sarayda her şey olur, oğul. (*Pamphilius'a.*) Analık da ona omuz verdi mi?

PAMPHTLIUS. Hayır. Fakat, Prenses Alice uğradı. Yeni bakanımızdan çok etkilendi.

(*Hepsi Boanerges'e gülmeye başlarlar.*)

BOANERGES. Ne demeye gülüyorsunuz, yahu?

PROTEUS. Boşver onlara, Bili; yalnızca sen yenisin diye biraz eğleniyorlar. Hadi, arkadaşlar! Eğlence yeter; işimize bakalım. (*Kral'ın boşalttığı sandalyeye oturur.*)

(*Sempronius ve Pamphilius hemen kalkarlar ve elle-rine birkaç belge alıp, işleri var havasıyla çıkarlar. Boanerges'in sandalyesine Pliny, Sempronius'unkine Balbus, Pamphilius'unkine Boanerges otururken, Nicobarve Cras-sus da duvar dibindeki sandalyelerden alıp yazı masala-rının birer ucuna, Başbakan'ın iki yanına otururlar.*)

PROTEUS. Önce, tüm arkadaşlara şunu anımsatırım ki son seçimlerde tüm öbür partileri ezici bir çoğunlukla yenmiş olarak, son üç yıldır hükümetteyiz, ama bir kralın buyruğunda bulunmaktayız.

NICOBAR. Pek anlayamadım. Biz -

PROTEUS. (*Sabırsızca.*) Peki öyleyse, anlayamıyorsan ya istifa edip anlayan adamların yolundan çekilirsin, yahut da benim yerime geçip partiyi sen yönetirsin.

NICOBAR. Senin derdin ne, biliyor musun? Bir başbakan olduğunu, ama yüce Tanrı olmadığım bir türlü kabulleirmem'ën. Kral bizim dediğimizden başka bir şey ya-

pamaz. Öyleyse, güç bizdeyken ve Krai'm hiçbir gücü yokken, ülkeyi yönetmesi ne demek oluyor?

BOANERGES. Saçmalama, Nick. Bu ıstampa kura-mı yürümüyor. Hiç kimse bir kralın veya başbakanın yan-na gelerek onu masadan alıp bir ıstampa gibi kullanma-yı düşünemez. Kral kanlı canlı bir varlık. Ya sizler, ona da-nışmanlık görevinizi nasıl yürüttüğünüzü sanıyorsunuz?

PLINY. Günaydın, Bili! Birileri senin kafam açmış ga-liba.

BOANERGES. Ne demek istiyorsun? Ben her zaman böyle demez miydim?

PROTEUS. (*Giderek sinirlenir.*) Oh, tartışmayı bıra-kın lütfen. Kral içeri geldiğinde ona ne diyeceğiz bakalım? Eğer, birlik olur ve aynı şeyi söylersek kabul etmek zorun-da kalacaktır. Ama, o şeytan gibi kurnazdır. Her birinizin sandalyesine birer iğne batırmayı bilir. Kavga edip birbi-rinizle tartışırsanız, tam onun istediği yere gelirsiniz, o da istediği şeyi kolayca elde eder. Balan, ne istediğini bilen bir adam on tane amaçsız adamı alt eder.

PLINY. Yavaş olun, Başbakanım. Çok sinirlisiniz.

PROTEUS. Bu koşullarda sinirli olmamak kolay de-ğil. Özür dilerim.

PLINY. (*Konuyu değiştirir.*) Amanda nerede?

NICOBAR. YaLizzie?

PROTEUS. Her zamanki gibi geciktiler. Hadi! İş, işi-mize bakalım.

BOANERGES. (*Gürleyen bir sesle.*) Herkes dinle-sin!

PROTEUS. Kral hâsını bizeİcaı^rkmterniJakta^rTar^kadaşlar. Kral demeçler veriyor. Artık dayanılmaz bir nok-

taya geldik. Dün, yeni Ticaret Odası yapısının açılışında, halkın yozlaşmış bir yönetime karşı tek savunmasmm kralın vetosu olduğunu söylemiş.

BOANERGES. Ee, ne var bunda? Başka hangi savunması kaldı ki? Demokrasi mi? He ya! Demokrasinin ne işe yaradığını iyi biliyoruz. Bu ülkeye güçlü bir adam gerekiyor.

NICOBAR. Örneğin, sen.

BOANERGES. Bu ülkede cumhuriyet olsaydı ve halk seçimini yapabilseydi, herhalde sizden daha iyi bir aday olurdu. Şunu bilin ki bir cumhurbaşkanı kraldan daha güçlüdür, çünkü halk kendilerini zenginlere karşı koruyabilecek güçlü birini seçer.

PROTEUS. *(Umudunu yitirmiş gibi sandalyesinde geri yaslanır.)* Çok güzel. İki İşçi gazetesi bu sabahki başyazılarında Kral'ı desteklediklerini yazıyorlar. Şimdi de kabineye yeni giren bir arkadaşımız da Kral yanlısı çıktı. Ben istifa ediyorum.

(Herkeste bir üzüntü, yalnızca neşeli bir umursamazlığı olan Nicobar ile suratı asık olan Boanerges buna katılmazlar.)

PLINY. " \ Hayır; bunu yapma, Joe.

BALBUS. f Ne? Şimdi mi? Yapamazsın.

| Yapmamalısın.

CRASSUS y Hayır, bu söz konusu olamaz.

PROTEUS. Yararı yok. *(Ayağa kalkar.)* İstifa ediyorum, dedim size. Hepinizin cehenneme kadar yolu var. Bu yorucu işte, halk temsilcisi hükümetlerin görebileceği en kjiuaz_düşman_karşısınjiak&bineyilı^ ye çalışırken, sağlığımı ve aklımı yitirmek üzereyim. Ar-

tık yetti. *(Yeniden oturur.)* istifa ediyorum.

CRASSUS. Ama, böyle nazik bir zamanda olmaz. Dereyi geçerken at değiştirenleyiz.

NICOBAR. Neden olmasın? Özellikle, at ikide bir huysuzluk ediyorsa?

BOANERGES. Hele, elinizde birden fazla uygun atınız varsa.

PROTEUS. Haklısınız. Bu, çok doğru. Benim yerimi al, Nick. Koltuk boş, Bili. Size o koltukta mutluluklar dilerim.

PLINY. Heey, çocuklar, çocuklar, kendinize gelin. Magnus içeri girmeden önce yeni bir hükümet kuracak halimiz yok. Joe, senin cebinde birşey var. Hadi, çıkar onu ve bize oku.

PROTEUS. *(Cebinden bir kâğıt çıkarır.)* Size önereceğim şey şudur - ister kabul edersiniz, ister etmezsiniz - bir ültimatom.

CRASSUS. Yaşsa!

PROTEUS. Kral ya bunu imzalar, ya da - *(Belirgin bir duraklama.)*

NICOBAR. Ya da, ne?

PROTEUS. Ah, beni hasta ediyorsunuz.

NICOBAR. Zaten hastaymışım, kendin söyledin. Ben, Kral ültimatomu imzalama isteğimizi geri çevirirse ne olacak diye soruyorum?

PROTEUS. Sen bakan olmuşsun, bir de bana bunu soruyorsun, öyle mi?

NICOBAR. Evet, sorarım. Yine soruyorum. "Kral ya imzalar, YA DA -" dedin; ya da ne?

PROTEUS. Ya da hepimiz istifa ederiz; sonra halka gider, Kral'ın hükümeti olarak bu koşullarda sorumluluğumuzu yerine getiremediğimizi söyleriz.

BALBUS. Çok güzel. Kral bunu göze alamaz.

PROTEUS. Anlaştık mı?

PLINY. "\

CRASSUS. V Evet, evet, evet, kabul, kabul, kabul.

BALBUS. J

BOANERGES. Ben oyumu saklıyorum. Önce şu ultimatomu bir görelim.

NICOBAR. Evet, onu bize oku.

PROTEUS. Hükümetin oybirliğiyle verdiği -

(Kral girer; solunda, erkekler gibi resmi giysili ve neşeli Posta Bakanı Amanda; sağında, akademik giysili ve ciddi bir bayan olan Enerji Bakanı Lysistrata vardır. Herkes ayağa kalkar. Başbakanın yüzü ekşir.)

MAGNUS. Hoşgeldiniz, baylar. Umarım, fazla erken gelmenmişimdir. *(Başbakanın rahatsızlığını fark eder.)* Çalışmanızı bölüyor muyum yoksa?

PROTEUS. Bunu protesto ediyorum. Önemli bir konuda görüşmek üzere kabineyle bir toplantı düzenliyorum; bir de bakıyorum ki iki bayan üyemiz, benim yanımda olmaları gerekirken, majesteleriyle birlikte somadan geliyorlar.

LYSİSTRATA. Sen kendi işine bak, Joe.

MAGNUS. Oh, hayır; böyle konuşmamalısınız, sayın Lysistrata. Bizim işimiz başkalarının işine karışmaktır. Bir başbakan, adı üzerinde, başkalarının işine bakandır. Kral da öyle. Bizler hep başkalarının işine bakarız.

LYSİSTRATA. Pekâlâ, derler ki herkesin işi demek

hiç İdmsenin işi demekmiş; zaten Joe da böyle işlere yarar. *(Güçlü bir kol hareketiyle duvardan bir sandalye alıp önünde havada tutarak Sempronius'un masasının iç yanına getirir, oraya Kral'ın oturmasını bekler.)*

PROTEUS. Bir sinir bunalımı eşliğindeyken, bir de bunlara katlanmak zorunda kalıyorum. *(Dalgınca oturur ve yüzünü elleri arasına gömer.)*

AMANDA. *(Onun yanına gidip başını okşar.)* Hadi, Joe! Olay çıkarma. Kaşınan sendin.

NICOBAR. Lizzie'ye bulaşmanın ne gereği vardı? Onun huyunu bilirsin.

LYSISTRATA. Benim huyumda bir şey yok. Ama, Joe'nun saçmalıklarını durup dinleyecek değilim. Eğer o, kibar davranmaya karar verirse, toplantımız daha yumuşak geçer.

BOANERGES. Protesto ediyorum. Herkesi saygılı olmaya çağırıyorum. Kendimize ve tahta saygılı olalım, lütfen. Tüm bu Joe, Bili, Nick ve Lizzie gibi senli benli konuşmalarla sanki rıhtımdaki balık lokantalarında gibi davranıyorsunuz. Başbakan başbakandır; o Joe değildir. Enerji Bakam Lizzie değil, Lysis Traitor'dur.

LYSISTRATA. *(İlkokul öğretmenliğinden gelmiş gibi.)* Hayır, Bili. Adım Ly Sistrata'dır. Ama, siz Lizzie deyin; söylemesi daha kolay.

BOANERGES. *(Pek akli yatmamıştır.)* Ly Sistratamı? Böyle saçma ad olur mu yahu? O zaman bana da Bo Anerjiz deyin. *(Sandalyesine çöker.)*

MAGNUS. *(Sevimli.)* Oturalım mı, baylar ve bayanlar?

(Boanerges hızla kalkıp yeniden oturur. Kral Pliny'nin

sandalyesine oturur. Lysistrata ve diğer adamlar sandalyelerine oturunca, Pliny ve Amanda ayakta kalırlar. Amanda iki eline birer sandalye alıp Pamphilius'un masasıyla Kral arasında bir yere yan yana koyar.)

AMANDA. Buyur, Plin. *(Masaya yakın olan sandalyeye oturur.)*

PLINY. Zahmet oldu, Mandy. Pardon, Amanda demeliydim. *(Kral'ın yanına oturur.)*

AMANDA. Bir şey değil, hayatım.

BOANERGES. Lütfen, lütfen!

AMANDA. *(Ona da bir öpücük gönderir.)*

MAGNUS. Sayın Başbakan; söz sizin. Yasal hakkınız olan kralla görüşme yetkinizi böyle hep birlikte kullanarak beni sevdirmenizi neye borçluyum?

PROTEUS. Bu hakkım var mı, yok mu, Majeste?

MAGNUS. Hiç kuşkusuz, var.

LYSİSTRATA. Duydun mu, Joe?

PROTEUS. Ben-

BALBUS. Oh, Allahını seversen yine onunla zıtlasma, Joe. Bu gidişle bir yere varamayız. Bunalım konusuna gel.

NICOBAR. (Evet, evet; bunalım!

CRASSUS. (Evet, evet; konuya gel!

PLINY. (Bunalım; hadi söyle!

BALBUS. Ültimatom. Ültimatomu görelim.

MAGNUS. Bir ültimatom mu var! Dün akşamki gazetelerden bir hükümet bunalımı - yeni bir bunalım - olduğunu okumuştum. Ama, ültimatomu yeni duyuyorum. *(Proteus'a.)* Bana ültimatom mu vereceksiniz?

PROTEUS. Majestelerinin dünkü demecinde krallık vetosundan söz etmesi bize başka çare bırakmadı.

MAGNUS. Konuşmam belki biraz yersizdi, kabul ediyorum. Ama, sizler yayın organlarında kendi gücünüzü - parlâmentonun egemenliği, halkın sesini, falan - özgürce konuşabildiğiniz için, ne yalan söyleyeyim, ben de biraz kendimi kaptırıp konuştum. Sizler elinizdeki büyük silahlan konuştururken, ben de mantar tabancası gibi veto yetkimden söz edip biraz hava atamaz mıyım?

NICOBAR. Bu, şakaya gelecek bir konu değil -

MAGNUS. *(Onun sözünü hemen keser.)* Şaka etmiyorum, Bay Nicobar. Yalnızca, aramızdaki farkları biraz esprile anlatıyorum. Sinirlenip olay çıkarmamı mı istediniz?

AMANDA. Oh, hayır Majeste, lütfen. Biz öylesini Joe'dan yeterince görüyoruz.

PROTEUS. Protesto -

MAGNUS. *(Başbakanın kolundan arkadaşıca tutar.)* Ah, dikkat edin, Sayın Başbakanım; Posta Bakanınızı haklı çıkaracak biçimde oyuna gelmeyin.

(Ötekiler gülüşür.)

PROTEUS. *(Buz gibi bir sesle.)* MdL)QStQ\çrmQb\uydL- için teşekkür ederim. Posta Bakanım ona Deniz Kuvvetleri Komutanlığı vermediğim için beni hiç bağışlamadı. Deniz kuvvetlerinde üç tane yeğeni var da.

AMANDA. Ah, seni - *(Sövgüyü çabucak yutar ve Başbakan 'a yumruğunu göstermekle yetinir.)*

MAGNUS. Cık-cık! Sakin olun, Amanda, sakin olun. Geleceği olan üç genç adam; onlarla övünebilirsiniz.

AMANDA. Ah, denizci ölmalanını hiç istememiştim. Onlara; Posta Bakanlığı'nda çok daha iyi işler bulabilirdim.

MAGNUS. Amanda'mn aile bağlan dışında, karşımda bütünleşmiş bir hükümet görüyorum.

PLINY. Hayır, Majeste. Üyeleri birbiriyle didişen bir hükümet görüyorsunuz; ama, yasal sorun konusunda birlik içindeyiz; bölünürsek düşeriz,

BALBUS. Öyle.

NICOBAR. Tümüyle!

MAGNUS. Nedir bu yasal sorun? Kralın veto hakkını tanımiyor musunuz? Yoksa, halka onu anımsatmama mı karşısınız?

NICOBAR. Demek istiyoruz ki Kral halka yasalar konusunda, Başbakanın önceden görüp onaylayacağı demeçler dışında, konuşma yapmamalı.

MAGNUS. Hangi başbakan? Hükümetinizde o kadar çok var ki.

BOANERGES. Aha, işte! Bunu hak ettiniz! Kendinizden utanmalısınız. Ama, ben şaşırmadım, Joseph Proteus. Ben Başbakan olmasını bilen bir başbakanı tanıdım. Neden her defasında sizin yerinize başkalarının konuşmasına izin veriyorsunuz?

PROTEUS. Majesteleri dilsiz maymunlardan oluşan bir hükümet istiyorlarsa, bunu benim partimden sağlayamazlar.

BALBUS. Çok yaşa, Joe!

MAGNUS. Tann korusun! Hükümetinizdeki çokseslilik her zaman ilginç ve beni bilgilendirici olmuştur. Bugünkü sözcünüz kim?

PROTEUS. Majestelerinin benimle ilgili düşüncelerini biliyorum; ama -

MAGNUS. (*Sözünü keser.*) Şunu gayet içtenlikle söy-

lememe izin verin. Sizin hakkınızdaki düşüncem, ne zaman konuşulacağını ve ne zaman başkalarının konuşmasına izin verileceğini en iyi bilen insan olduğunuzdur. Ayrıca, ne zaman sinirleneceğini, ne zaman istifayla gözdağı vereceğini ve ne zaman yatışacağını da bilen bir insan.

PROTEUS. (*Biraz hoşlanmış gibidir.*) Pekâlâ, efendim, bazı ahmakların düşündüğü kadar ahmak olmadığımı umuyorum. Sinirlerime her zaman egemen olamıyorum. Ama, sakın olabilmek için nasıl çabaladığımı bilemezsiniz. (*Doğruluk ve etkileyici bir biçimde konuşur.*) Şu anda size kendi öfkemi değil, hükümetin tepkisini anlatmak durumundayım. Dışişleri ve Maliye Bakanları'nın size söyledikleri doğrudur. Sizin hükümetiniz olarak sürdürecekseniz, bizim değil, kendi görüşlerinizi içeren demeçlerinizi kabul edemeyiz. Tüm yaptıklarımızda değerli olan şeylerin bizim değil sizin eseriniz olduğunu ima etmenize katlananlarız. Halka, büyük sermayenin siyasal bağlantılarına karşı, hükümetin ayak sürümekten başka bir şey yapmadığım, tek güvencelerinin Kral'ın veto yetkisi olduğunu söylemenize izin veremeyiz. Buna bir son vermeniz gerekiyor.

BALBUS. ^

NICOBAR. f Bravo, bravo!

PROTEUS. J Bu, anlaşıldı mı?

MAGNUS. Benim anlatabileceğimden çok daha güzel, Bay Proteus. Yalnızca, bir nokta dışında. Şu yakındığınız şeylerin sona ermesini isterken, ben mi sizin görüşünüze katılacağım, yoksa siz mi benimkine?

PROTEUS. Demek istiyorum kibizim görüşlerimize katılmıyorsanız, bunları kendinize saklamanız? gerekiyor.

MAGNUS. Bu benim kaldıramayacağım kadar büyük sorumluluk olur. Sizlerin ülkeyi bir uçuruma götürdüğünüzü görüyor olsam, insanları uyarmamalı mıyım?

BALBUS. Uyarmak bizim işimiz, sizin değil.

MAGNUS. Varsayalım ki siz işinizi iyi yapmıyorsunuz! Varsayalım ki tehlikeyi göremiyorsunuz? Bunlar geçmişte yaşandı. Yeniden olabilir.

CRASSUS. Bizler demokratlar olarak, böyle birşeyin olmayacağı varsayar ve ona göre davranırız.

BOANERGES. Hadi oradan! Bu hep oluyor, ta ki birisi duruma el koyma yürekliliği gösterinceye kadar.

CRASSUS. Evet, biliyorum. Ama, bu demokrasi olmaz.

BOANERGES. Demokrasinin ben - *(Sözünüyarım bırakır.)* Benim otuz yıllık demokrasi deneyimim var. Çoğunuzun da öyle. Beni fazla konuşturmayın.

BALBUS. Ama ne yapalım? Bana sorarsanız, ücretler çok yüksek. Artık, en basit işçi bile haftada yirmi lira kazanıyor, boşta kalanlar da iyi bir işsizlik ödentisi alıyorlar. Altında arabası olan hangi İngiliz yurttaşı artık siyasetle ilgilenir?

NICOBAR. Son seçimlerde kaç kişi oy kullandı? Yazılmış seçmenlerin yalnızca yüzde yedisi.

BALBUS. Evet; üstelik oy kullanan bu yüzde yedi de müşterek bahis oynamak için oy kullandılar. Crassus'un dediği türden demokrasinin var olabilmesi için yoksulluk ve sıkıntı gerekir.

PROTEUS. *(Vurgulayarak.)* Ama biz yoksulluk ve sıkıntıyı yok ettik. Bu yüzden halk bize güveniyor. *(Kral'a.)*

Bu yüzden bizim önümüzden çekilmeniz gerekiyor. Rahat İngiliz halkı - sağlam orta sınıf - bizim arkamızda.

MAGNUS. Hayır; yoksulluk ve sıkıntıyı biz yok etmedik. Bizim büyük patronlarımız onu yok etti. Ama nasıl? Sermayemizi yurt dışına, yoksulluk ve sıkıntının hâlâ olduğu yerlere götürdüler; yani, ücretlerin düşük olduğu ülkelere. Bizler bu sermayenin dışardan getirdiği kârlarıyla rahat içinde yaşıyoruz. Bizler artık birer beyefendi ve hanımefendi olduk.

NICOBAR. İyi ya, daha ne istiyorsunuz?

PLESTY. Herhalde, bu gönenç düzeyim halkımıza çok görmüyorsunuzdur.

MAGNUS. Ben onun sürmesini istiyorum.

NICOBAR. Neden sürmeyecekmiş ki? (*Ayağa kalkar.*) Niyetinizi açık söyleyin. Siz halkın yoksul kalmasını ve sizi hep kurtarıcı olarak görmesini isterdiniz; didişen bir hükümet dediğiniz bizim yönetimimizde halkın durumunun düzelmesini kabullenemiyorsunuz.

MAGNUS. Hayır, bu deyimii kullanan Saym Başkan'dı.

NICOBAR. Yan çizmeyin; o sizin sürüngen basınıızdan alıntı yapıyordu. Şunu bilin ki bizler yüksek ücretlerden yanayız, ama siz onlara, bu ücretleri ödeyen insanlara karşı çıkıyor ve küçümsüyorsunuz. Ama, seçmenler yüksek ücretleri istiyorlar. Kendi çıkarlarının nerede olduğunu anlıyorlar; ve sizin neden rahatsız olduğunuzu anlamıyorlar. İşte bu yüzden, her onları bize karşı kıskırtmak istediğinizde yenileceksiniz.

PLINY. Majestenin yüzüne böyle vurmaya gerek yok, Nick. Hepimiz dostuz. Kimsenin gönence karşı çıktığı yok.

MAGNUS. Bu gönencin güvenli olduğunu mu sanıyorsunuz?

NICOBAR. Güvenli mi?

PLINY. Hadi, Majeste, şaka yapmayın!

BALBUS. Güven, ha? Benim seçim bölgemden örnek vereyim: Kuzey doğu Birmingham'da on dönüm alana kurulu bir şekerleme fabrikası var! Noel geldiğinde bütün dünyanın Birmingham şekerlerini almak için yarıştığımı biliyor musunuz?

CRASSUS. Yalnızca Gateshead ve Middlesbrough bölgelerini bir düşünün! Geçen beş yıl içinde o bölgede bir tek işsizlik olmadı; günlük kaymaklı çikolata üretimlerinin yirmi bin ton olduğunu biliyor musunuz?

MAGNUS. Çok güzel; günün birinde Birleşmiş Milletler bize ambargo uyguladığında kaymaklı çikolatayla üç hafta dayanabileceğimizi bilmek rahatlatıyor.

NICOBAR. Şekerlemeye buran kıvrımayın; daha başka ürünlerimiz de var. Örneğin, İngiliz golf sopalarının eşini dünyanın neresinde bulabilirsiniz?

BALBUS. Ya porselerlerimiz? Yeni Derby, yeni Chelsea ürünleri! Halılarımıza ne demeli? Greenwich duvar halılarımız Fransız ürünlerini piyasadan sildiler.

CRASSUS. Deniz yarış motorlarımızı ve otomobillerimizi de unutmayın, Majeste; her biri bireysel tasarlanmış teknoloji harikaları. Ucuza kaçıp seri üretim yapılmıyor.

PLINY. Ya canlı hayvan üretimi? Polo oyunu için İngiliz midillisinden daha iyi at bulabilir misiniz?

AMANDA. Ya İngiliz mankenler? Tüm uluslararası güzellik yarışmalarını kazanıyorlar.

PLINY. Hadi, Amanda! Biraz ciddi ol.

MAGNUS. İngiliz mankenlerin bu tablodaki en değerli servet olmadığı görüşünüze katılmıyorum.

AMANDA. *(Utku kazanmış gibi.)* Aha! *(Pliny'ye.)* Sen şimdi evine git ve bu sözü düşün, ahbab.

PROTEUS. Pekâlâ, Majeste. Dünyanın en iyi ücretini alan işçi sınıfının bizim yanımızda olduğuna inandınız mı?

MAGNUS. *(Düşünceli.)* Devrim olmasmdan korkuyorum.

(İki kadının dışındakiler kahkalarla gülerler.)

BOANERGES. Burada onlara katılıyorum, Majeste. Ben de sizin gibi kaymaklı çikolataya karşıyım; mideme dokunuyor. Ama, İngiltere'de devrim ha!!! Bunu kafanızdan çıkarın, efendim. Magna Carta bildirgesini Trafalgar Alam'nda yırtsanız, Meclis yapışım içindeki milletvekilleriyle ateşe verseniz bile bu ülkede devrim olmaz.

MAGNUS. Ben ingiltere'deki bir devrimden söz etmiyorum. Emeklerini sömürdüğümüz ülkeleri düşünüyordum. Ya günün birinde onların aklına para ödemeyi durdurmak gelirse? Bu daha önce oldu.

PLINY. Oh, efendim; hayır, hayır, hayır. O zaman, bizimle yaptıkları ticaret ne olur?

MAGNUS. İlk aklıma geleni soruyorsanız, Noel şekerlemesinden vazgeçiverirler.

CRASSUS. Oh, bu çocukça bir düşünce.

MAGNUS' Çocuklar o masumluklarıyla bazan çok pratik olabiliyorlar, Bay Sömürge Bakanı. Sizin en temel sanayi kollarımızı büyük sermayenin eline vererek sağladığınız gönenci ve seçmenlerinizin yüksek ücretlerle düş-

tüğü gevşekliğı gördükçe, sanki bir yanardağ üzerinde oturuyormuşum gibi geliyor bana.

LYSISTRATA. *(Bu tartışmayı küçümseyerek dinlemektedir, birden sıkıntılı bir sesle araya girer.)* Çok doğru! Benim bakanlığınım Kuzey İskoçya denizinden gelitle sağladığı enerjiyi bir kalemde Pentland Firth Şirketi'ne verdiniz; biz burada didişirken şimdi yabancı kapitalistler halkın cebine girecek olan milyarları götürüyor. Bu işi Crassus ayarladı. Amcası şirketin genel müdürü.

CRASSUS. Yalan bu. Düpedüz yalan. Benimle bir akrabalığı yok. Yalnızca kaympederimin üvey oğlu olur.

BALBUS. Ben didişme sözcüğünün açıklanmasını istiyorum. Bugün yeterince didiştik. Kime sataşmak istiyorsunuz? Fabrika Yasası'm ben çıkartmadım. Göreve geldiğimde masamın üzerinde buldum, hatta satır kenarlarında Majestelerinin önerileri vardı. Bunu hepimiz biliyorsunuz.

PROTEUS. Bitti mi? Her birinizin Majestelerinin oyununa gelip benim konumumu güçleştirdiğiniz yetmiyor mu?

(Suçlu bir sessizlik.)

PROTEUS. (Buyurucu bir anlatımla sürdürür.) Şu anda önümüzdeki sorun bizim davranış ve yanlışlarımızla ilgili değil. Majesteleri bu sorunu fazla kurcalarlarsa, biz de onun ahlak ölçütlerini sorgularız.

MAGNUS. *(İrkilir.)*m\

BALBUS. Helal, Joe!

CRASSUS. *(Amandaya fısıldar.)* Şimdi onu faka bastırdı.

MAGNUS. Bu gözdağını ciddiye almalı mıyım, Bay Proteus?

PROTEUS. Yalnızca yasal bir sorunu kişisel skandal çerçevesinde ele almakta inat ederseniz, çamuru size geri yollamak bizim için kolay olacaktır. Bu çatışmada bizler saldırılan yanız. Skandali seçerseniz, biz de o yolla karşılık veririz. Şahsen ben böyle yapmanıza üzülürüm. Kirlî çamaşırılarımızı halkın önünde yıkamak kimseye yarar getirmez. Ne olacağı konusunda da yanılığa düşmeyin. Sizinle açık tümcelerle konuşacağım. Örneğin, Crassus'un komisyon aldığını söyleyeceksiniz.

CRASSUS. (*Ayağa fırlar.*) Ben -

PROTEUS. (*Onu sertçe susturur.*) Otur yerine. Bu işi bana bırak.

CRASSUS. (*Oturur.*) Ben, bir komisyoncu ha! Olacak şey değil!

PROTEUS. (*Sürdürür.*) Örneğin, içişleri'ni Balbus gibi bir zorbaya teslim etmemin yanlış olduğunu düşünebilirsiniz.

BALBUS. (*Crassus'un gördüğü davranıştan ürkmüştür, ama karşı çıkmaktan kendini alamaz.*) Bak, Joe -

PROTEUS. Kapa çeneni, Bert. Dediğim doğrudur.

BALBUS. (*Omuzlarını silker.*)

PROTEUS. Bunları söyleyeceksiniz de ne olacak? Bunları yadsımayacağız, özür dilemeyeceğiz ve karşılık vermeyeceğiz. Ne kadar ustaca olursa olsun, bize hazırladığınız tuzağa düşmeyeceğiz. Crassus size yalnızca gülecektir; Balbus da sizin şakacı biri olduğunuzu söyleyecektir.

ERKEK BAKANLAR. (*Sulukları kesilmiştir.*) Aha-a-a-h!!!

PROTEUS. Pekâlâ, Kral Magnus! Biz kartlarımızı masaya koyduk. Yanıtınız nedir?

MAGNUS. Çok güzel! Halk sizin, çevrenizde bu kadar geçinmesi zor insanlarla, sinirli huyunuz ve tembel görünüşünüzle, bu kadar uzun süre başbakan kalabilmenize şaşıyor-

-- • • • yr- _

BALBUS. (*Muttu.*) Bravo bravo! İyi gidiyor, Joe.

MAGNUS. (*Sürdürür.*) Ama, zorlu an geldiğinde, sizin ne kadar yetkin bir insan olduğunuzu görüyorlar.

PROTEUS. Ben yetkin biri değilim. Buradaki hiç kimsenin işini onlardan iyi yapamam. Ben başbakanım, çünkü tüm başbakanlar başbakanlıktan başka iş yapamazlar. Ama, gerektiği zaman konudan sapmamayı da bilirim. Sizi de, Majeste, konudan sapmamaya çağırıyorum.

MAGNUS. Neyse, siz Kral'a iltifat etmiyorsunuz hiç olmazsa. Bu krallardan biri size minnet duyuyor.

PROTEUS. Siz de iyi bilirsiniz ki krallar başbakanlarım iltifatlarla yönetirler. Şu anda, Avrupa'nın uygar yanısında kalan son kral siz olduğunuza göre, Tann geçmişteki tüm krallar, imparatorlar ve sultanlara dağıtmış olduğu iltifat yeteneğinin tümünü sizde toplamış görünüyor.

MAGNUS. Ama, bir kralın uyruğuna iltifat etmekten ne çıkan olabilir?

AMANDA. Belki de uyruğunuz güzel bir kadın gibidir, Majeste!

NICOBAR. Belki de uyruğunuzun çok parası vardır ve Kral meteliksizdir!

PROTEUS. Belki de uyruğunuz başbakandır ve onun önerileri olmadan ülkeyi yönetmiyorsunuzdur.

- MAGNUS. (*En sevimli gülümseyişiyle.*) Ah, işte tam yerine parmak bastınız; Pekâlâ, teslimoluyorum. Beni yendiniz.>:Sizfe benim için lazlavzekishüzi • . Af tV • . •

BOANERGES. Eh, bundarr daha hakçası olamaz.

PLINY. (*Ellerini ovuşturur.*) Siz bir centilmensiniz, Majeste. Bilin ki bunu yüzünüze vurmayağız.

BALBUS. Yine dost kalacağız. Bir adam yere düştüğünde ona vuran son kişi ben olurum.

CRASSUS. Ben bir komisyoncu olabilirim; ama cömert bir rakip olmayı bilirim.

BOANERGES. (*Olanlardan duygulanıp ayağa kalkar ve kalın bir sesle şarkı söylemeye başlar.*)

*Eski dostlar unutulur mu
Aklımızdan silinir mi-*

(Amanda, elinde olmadan gülmeye başlar. Kral, kendini zorlukla tutarken, ayıplar gibi ona bakar. Diğerleri de şarkıya katılmaya başlamıştır ki Proteus öfkeyle ayağa kalkar.)

PROTEUS. Sizler aklınızı mı kaçırdınız?

(Buz gibi bir sessizlik. Boanerges ivedi oturur. Diğer şarkıcılar onu ayıplarmış gibi bakarlar.)

PROTEUS. Burada Kralla bir çekişmenin ortasındayız; belki de yaşamınızın en önemli çekişmesi. Kazandığınızı sanıyorsunuz. Ama, kazanmadınız. Kral yalnızca halatın öbür ucunu bıraktı. Sizler sırtüstü yayıldınız; ama o size gülüyor. Baksanıza! (*Aşağı gören bir anlatımla oturur.*)

MAGNUS. (*Ne kadar eğlendiğini artık saklamaz.*) Yardımına yetiş, Amanda. Gülmeme neden olan sendin.

AMANDA. (*Yüzüne yayılan gülümsemeyle.*) Siz de

beni gafil avladınız, Majeste. (*Boanerges'e.*) Bill, sen bir salaksın.

BOANERGES. Anlamıyorum. Majesteleri gayet cencilence isteklerimize boyun eğdiğini söyledi. Kazanmamızı kutlayamaz mıydık?

MAGNUS. Sanırım, açıklasam iyi olur. Benim verdiğim küçük ödünü neşeyle ve açıkyüreklilikle - ne desem, tam bir İngiliz gibi - karşılamanıza çok hoşnut oldum, özellikle sizin Bay Boanerges. Ama, gerçekte sorun hâlâ başladığı noktada bulunuyor, çünkü ben Başbakan gibi karşılıklı suçlamalara girmeyi asla düşünmem. Onun size anımsattığı gibi, ben kolayca örselenebilir bir konumdayım. Bir kralın iyi yürekli olmasına izin yoktur. Ülkemizde milyonlarca dürüst bakkal yetişir, ama lekesiz bir kral olamaz. Sayabildiğimden daha çok sayıda dinsel mezhebi yönetmek zorundayım. Ama, yansız olabilmek için, hiçbir mezhebe bağlı olamam; onlar da kendilerinden olmayanı dinsiz sayarlar. Sarayında birçok saygın hanımefendi yaşıyor, iyi birer anne ve eş olarak; ama hepsi de ilgilenilmeyen kadınlar olarak görülmeyi isterler. Bir kralın metresi olma ününe kavuşmak için her şeyi yapmaya hazırdırlar, ama zavallı krala söylenenleri haklı çıkartacak bir şey vermezler. Onların yamsıra, gerçekten gözü dönmüş kadınlar da vardır. Namuslarına o kadar düşürünlerdir ki, kimse onları rahatsız etmediği halde, ikide bir rahatsız edildikleri ama direndikleri dedikodusunu yaymayı unutmazlar. Her kralın çapkın olması beHenir; tuhaf olan şey, popüler olmasını bu inancı borçludur; çünkü halkını derinden üzmemek için bu ününü yalanlayamaz.

(Oldukça sıkıntılı bir sessizlik olurken, Kral destek arar gibi çevresine bakınır, ama boşuna.)

LYSISTRATA. (Ciddi.) Majestelerinin özel yaşamı bizi ilgilendirmez.

AMANDA. (Gülmesini tutamaz.)

MAGNUS. (Amanda'ya ayıplamış gibi bakar.)

AMANDA. (Elinden geldiğince kendini toplar.) Özür dilerim.

CRASSUS. Umarım, Majesteleri yalnızca krallara çamur atılmadığını kabul ederler. Bir bakana komisyoncu demek -

BALBUS. Veya, bir zorba.

CRASSUS. Evet, bir zorba deyin, herkes buna inanır. Komisyonculuk ve yeteneksizlik, ne kadar dürüst veya yetenekli olursak olalım, bize yapışan iki çamur türüdür. Sizin gibi, ne kadar çok kadınla adınız çıkarsa halkın size olan sevgisinin daha da artması gibi bir avantajımız da yok.

BOANERGES. (Birden.) Başbakanım; Posta Bakanının bana neden güldüğünü söyleyebilir misiniz?

AMANDA. Burası özgür bir ülke, Bili. Birazcık şaka seni öldürmez. Kral beni engellemediği zaman sen çıkıyorsun.

BOANERGES. Şaka bunun neresinde? Ben göremiyorum.

AMANDA. Eğer şakadan anlıyor olsaydım, Bili, iyi bir konuşmacı olmazdın.

BOANERGES. Çok şükür, bazıları gibi delice gülmüyorum.

AMANDA. Teşekkürler, sevgili Bili. Şimdi, Joe: İşi biraz fazla uzattığının farkında mısınız? Ültimatomdan ne haber?

MAGNUS. (*Amanda'ya basını sallar.*) Ah, hain!

PROTEUS. Acelem yok. Majestenin konuşmaları çok akıllıca ve ilginç; ve sizin çekişmeleriniz hem onu, hem de sizleri eğlendiriyor. Ama, ultiatom hep burada duruyor; Majesteleri onun koşullarım kabul ettiği konusunda imza vermedikçe, bu salondan ayrılmayacağım.

(*Herkes dikkat kesilir.*)

MAGNUS. Nedir bu koşullar?

PROTEUS. Birincisi, bir daha demeç vermek yok.

MAGNUS. Nee? Metni siz yazıp verseniz bile mi?

PROTEUS. Biz yazıp versek bile. Majestelerinin kâğıdı öyle bir kıvrıp açışı ve göz kırpması var ki her şeyi değiştiriyor.

MAGNUS. Göz kırpmak mı?

PROTEUS. Ne demek istediğimi biliyorsunuz. Dünyanın en iyi konuşma metni öyle bir edayla söylenebilir ki dinleyiciler güler. Bu tür gösterilerden bıktık. Demek ki, gelecekte demeç yok.

MAGNUS. Dilsiz bir Kral mı?

PROTEUS. Elbette "bu temele ilk tuğlayı koyarken" türünden konuşmalara karşı çıkmayız. Ama, siyasal olarak, evet: Dilsiz bir kral istiyoruz.

PLINY. (*Yumuşatmak için*) Yani, meşrutî bir kral.

MAGNUS. Hımm! Sonra ne var?

PROTEUS. Sarayı arka kapısından basma haber sızdırmak bilmeli.

MAGNUS. Basın üzerinde hiçbir denetimim olmadığımı biliyorsunuz. Basın benden çok daha zengin insanların elinde; onların çıkarlarına karşı, kendi elimle imzala-

yıp krallık buyruğu olarak göndermiş olsam bile, iki satır yazı yayınlatamam.

PROTEUS. Bunu biliyoruz. Ama, bu adamlar sizden daha zengin olmalarına karşın sizin kadar akıllı değiller. Saray mutfağından dedikodularla süslenmiş, ilk bakışta siyasetle ilgisi olmadığı sanılan, eğlendirici yazılar yayınlatabiliyorlar. Ama, çok geçmeden bu yazıların arasına, hisse senetlerinin onbeş puan düştüğü, yabancı sermayenin ürktüğü ve parti izlencemizdeki en iyi önlemlerin bir işe yaramadığı gibi tümceler sızıyor.

MAGNUS. Bu yazılan benim yazdığımı mı sanıyorsunuz?

PROTEUS. Sizin adamınız Sempronius yazıyor. Onun biçimini elli yazı arasından seçebilirim.

CRASSUS. Ben de seçebilirim. Örneğin, bana sataşırken tümceleri hep "Ne tuhaftır ki" diye başlıyor.

PLINY. (Güler.) Demek, onun parmak izi böyle. "Ne tuhaftır ki." Ha! ha!

MAGNUS. Peki, sizden yana bir kısıtlama olacak mı? Örneğin, Kral'ı eleştirmek için hiçbir fırsatı kaçırmayan, adını vermeyeceğim bir gazetede, başyazının son tümcesi hep "Son kez olarak," diye başlıyor. Peki, bu kimin parmak izi?

PROTEUS. Benim.

MAGNUS. Açıksözlüsünüz, Bay Proteus.

PROTEUS. Ne zaman açıksözlü olacağımı bilirim. Bu hüneri Majestelerinden öğrendim.

AMANDA. *(Gülmemek için kendini zor tutar.)*

MAGNUS. Amandaaa! Bunda gülünç olan ne var? Beni şaşırtıyorsunuz.

LYSISTRATA. Majesteleri haklı. Bu hükümette izlenince diye birşey yok. Herkes kendi elindeki kâğıtları oynuyor.

NICOBAR. iskambil oyunu gibi.

BALBUS. Ama, eşleşme yok.

LYSISTRATA. Crassus ve Nicobar dışında.

PLINY. Bravo, Lizzie! He! he! he!

NICOBAR. Ne demek istiyorsun?

LYSISTRATA. Ne demek istediğimi çok iyi biliyorsunuz. Benimle oyun oynanmayacağım ne zaman öğreneceksin, Nicobar. Ben yaşama ilkokul öğretmeni olarak atıldım; bu hükümette veya dışarda benimle çene yarıştıracak adam göremiyorum.

BOANERGES. Lütfen! Lütfen! Sayın Başbakan bu saygısız kişileri terbiyeli olmaya çağırabilir mi?

PROTEUS. Bu bana rahat düşünme zamanı veriyor, Bili. Benim gibi yeterince meclis deneyimin olduğunda, arada böyle kesintiler olmasının ne kadar yararlı olduğunu anlarsın. Sözümü sürdürebilir miyim?

(Sessizlik.)

PROTEUS. Majesteleri bu basınla ilişkilerdeki kısıtlamanın tek yanlı olup olmayacağını soruyor. Sanırım, sorunuz buydu, efendim.

MAGNUS. *(Basıyla onaylar.)*

PROTEUS. Yanıtımız evettir.

BALBUS. Güzel!

MAGNUS. Daha başka?

PROTEUS. Evet, bir şey daha var. Veto yetkisinden bir daha söz edilmeyecek. Bu kısıtlama iki yanlı olabilir. Veto ölmüştür.

MAGNUS. Rahmetliden tarihsel bir anı olarak da söz edemez miyim?

PROTEUS. Hayır. Eğer, seçmenlerimize verdiğimiz sözleri tutamayacaksa Majestelerinin hükümeti olarak sürdüremeyiz. Seçmenlere her gün Kral'ın Meclis'in yaptığı her şeyi veto edebileceği anımsatılırsa, verdiğimiz sözler ne olur? Benden bir söz istendiğinde "Kral'a sormam gerek" dememi mi bekliyorsunuz?

MAGNUS. Ama ben "Başbakan'a sormam gerek," diyorum.

PLINY. (*Onu avutur.*) Anayasa böyle, biliyorsunuz.

MAGNUS. Doğru. Bunu anımsatışım, Başbakan'ın aslında vetoyu öldürmek istemediğini anlatmak içindi. O yalnızca yan kapıya göndermek istiyor.

PROTEUS. Yan kapıda halk yaşıyor. Kapıdaki bakır tabelada da Kamuoyu yazıyor.

MAGNUS. (*Ciddi.*) Güzel bir benzetiş, Bay Başbakan; ama gerçek dışı. Ben sizden daha çok kamuoyuna bağılıyım çünkü, demokrasiye olan genel inamış yüzünden, siz yaptığınız her şeyi halkın istenciyle yaptığınızı ileri sürebilirsiniz; oysa, halkın birşeyden haberi yoktur ve anlatsanız da anlamazlar; oysa bir kral, yaptığı her işten tek sorumludur. Bir demagog Kral'm bakmaya çekineceği bir ahırdan atı rahatça çalabilir.

LYSISTRATA. Bunun artık geçerli olduğundan kuşkuluyum, efendim. Benim bakanlığında yapılan her şeyden beni sorumlu tutuyorlar.

MAGNUS. Ah! Çünkü, siz tam bir despotsunuz, Uygunsuzlukların bir safсата olduğunu sonunda anladı ve sorumlu hü-

kûmetler kurmak yerine, onları alaşağı etti; bunun ne anlama geldiğini görmüyor musunuz?

BOANERGES. (*Ayıplar.*) Yavaş olun, yavaş! Burada oturup demokrasi için safsata gibi sıfatların kullanılmasına katlanacak değilim. Özür dilerim, Majeste; size olan tüm saygıyla birlikte, çizgiyi orada çekmek isterim.

MAGNUS. Haklısınız, Bay Boanerges, her zaman olduğunuz gibi. Demokrasi somut bir olgu; safsata denebilecek çok daha eski kurumlar var. Ama, onun anlamı halkın yönetmesiydi; veto ve sorumlulukların ne krala, ne de iktidara gelme becerisi gösteren demagoglara verilmesi değildi.

LYSISTRATA. Örneğin, size verilmeliydi, değil mi efendim?

MAGNUS. Ben kendimi de aday sayıyorum. İşte bu yüzden, ultimatomonuzu kabul etmeye pek gönlüm varmıyor. Onu imzalarsam, bu yarıştan çekilmiş olurum. Neden bunu yapayım ki?

BALBUS. Çünkü siz kralınız; işte bu yüzden.

MAGNUS. Bu bir neden mi?

PROTEUS. İki adam aynı ata biniyorsa, birinin arkada olması gerekir.

LYSISTRATA. Hangisi?

PROTEUS. (*Ona sertçe döner.*) Ne dediniz?

LYSISTRATA. (*Soğukkanlı ama kararlı ve alaycı bir inatla.*) Hangisi dedim? Siz iki adam ata biniyorsa, birinin arkada olması gerektiğini söylediniz. Ben de "Hangisi?" dedim. (*Daha da açıklamak ister.*) Hangi adam arkada olmaîi?

AMANDA. Anladın mı, Joe?

PROTEUS. İşte, burada son kez olarak çözülmesi gereken soru da bu.

AMANDA. "Son kez olarak" mı?

(Proteus dışında herkes güler, Proteus öfkeyle ayağa kalkar.)

PROTEUS. Bu bitmeyen şaklabanlıklara daha fazla katlanamam. Futbol ve içkiden başka bir şey konuşmayan böyle bir ülkenin başbakanı olmaksızın bir köpek olmayı yeğlerim. Hepiniz Kral'ın çizimlerini yalamaktan başka bir şey yapmıyorsunuz. *(Hızla odadan çıkar.)*

BALBUS. Gördün mü yaptığım, Mandy? Umanm, kendinle övünüyorsundur.

MAGNUS. Amanda, gidip onu yatıştırmak ve geri getirmek size düşer. Ama, her zaman olduğu gibi, sonunda iş bana kalıyor. Hepinizden özür diliyorum, baylar ve bayanlar.

(Ayağa kalkar. Ötekiler de kalkarlar. Kral'ı çıkar.)

BOANERGES. Size söylemiştim. Majesteleriyle bir meeyhanede gibi toplantı düzenlenirse sonunun böyle olacağını söylemiştim. Ah, içim kararıyor. *(Sandalyesine hışımla oturur.)*

BALBUS. Yaşlı tilkiyi tam köşeye sıkıştırmıştık; fakat Amanda o her zamanki uğursuz esprileriyle elimizden kaçırdı. *(Oturur.)*

NICOBAR. Şimdi ne yapacağız? Ben bunu bilmek istiyorum.

AMANDA. *(Hâlâ uslanmamıştır.)* Korodan bir şarkı söyleyelim *(Orkestra şefi gibi elini kolunu sallar.)*

NICOBAR. Yaü *(Küsmüş gibi oturur.)*'i\ü %

AMANDA. (*Gülmesini zor tutarak oturur.*)

CRASSUS. (*Düşünceli.*) Sakin olun, arkadaşlar. Joe ne yaptığını biliyor.

LYSISTRATA. Elbet biliyor. Sizin kusurunuzla bakmıyorum, Bili; çünkü bu sizin hükümette ilk gününüz. Fakat, siz ötekiler, Joe'nun öfkesini her zaman hesaplı parlattığını hâlâ anlamadıysanız, size bir şey anlatılamaz. (*Küçümseyici bir anlatımla oturur.*)

BOANERGES. (*En kibar haliyle.*) Pekâlâ, bayan, aranızda yeni olduğumu biliyorum; her şeyin bir başlangıcı vardır. Öneri ve düşüncelerinize açığım. Bu toplantıyı Başbakan, doğrusu çok kararlı ve yetkin bir biçimde düzenledi ve bir karar çıkartmak üzereydi. Ama, çocukça bir öfkeyle toplantıyı dağıttı ve bizleri ahmak gibi ortada bırakıp gitti. Şimdi, bana bunun planlı bir şey olduğunu söylüyorsunuz! Böyle bir gösteriden ne yaran olabilir? Bana bunu anlatın.

LYSISTRATA. O şimdi bizim arkamızdan Kralla her şeyi ayarlıyor. Joe istediği şeyi hep böyle dolambaçlı yollardan elde eder.

PLINY. Siz de bu plana ortak mıydınız, Mandy?

AMANDA. Benim ortak olmama gerek yoktu. Joe her zaman birimizin söylediği birşeyi bahane edip uçmasını bilir.

CRASSUS. Benim düşünceme göre, baylar ve bayanlar, biz üzerimize düşeni yaptık, gerisini Joe'ya bırakabiliriz. Olaylar artık hükümetle Kral arasında "evet veya hayır" noktasına geldi. İki kişilik kuruldan daha iyi bir kurul varsa o da tek kişilik kuruldur. Wordsworth'un bir şiirinde sözünü ettiği gibi, bizler yedi kişilik bir aileyiz -

LYSISTRATA. Sekiz.

CRASSUS. Neyse, yedi veya sekiz, sonkapışma için biraz fazlayız. Konuya yoğunlaşan iki kişi sekiz kişiden daha çabuk iş görür. Bu nedenle, benim önerim burada sessizce oturmak ve Joe'nun geri gelip her şeyi çözümlendiğini söylemesini beklemektir. Belki de Amanda bize bir şarkı söyler. *(Yerine oturur.)*

(Kral asık suratlı görünen Proteus ile birlikte döner. Herkes ayağa kalkar. İkisi sessizce yerlerine otururlar. Sonra, ötekiler de oturur.)

MAGNUS. *(Çokciddi.)* Başbakan görüşmemizi dışarda benimle sürdürme inceliğini gösterdi, böylece sorunu şimdi çok açık görebiliyorum. Eğer ultimatomu geri çevirirsem sizlerin ve onun istifasını kabul etmem gerekecek; ve halk onun Meclis'te yapacağı konuşmadan Hükümet ile meşruti krallık arasında bir seçim yapması gerektiğini öğrenecek. Açıkçası, böyle bir seçimde ben kazanırsam pek mutlu olmayacağımı söylemeliyim. Çünkü, böyle yetenekli bir bakanlar kurulunun varlığı İngiliz halkına kendi kendim yönettiği duygusu veriyordu.

AMANDA. *(Gülmesini zor tutar.)*

CRASSUS. Sussana, yahu!

MAGNUS. *(Sürdürür.)* *Kazaraiswm*. bana zarar verecek, kaybedersem beni *kzm 1lday2mazdurum* getirecek böyle bir çatışmayı, doğal olarak, göze alamam. Ama, bunu önlemek için bu ultimatomu imzalayarak, yetkesini yalnızca tiyatrolarda gösterebilen bir mabeyincibaşı olmamı istiyorsunuz. Geriye kalan tek avantajım, kötü bir yönetimden zarar gören yurttaşımın tabancayı alıp ateş edebileceği kişi olmak. Peki ben kendimi nasd savunacağım? Siz

çoksunuz, ben size karşı tek başımayım. Bir zamanlar kral-
ların yardımına soylular ve kültürlü kentsoylular koşardı.
Bugün ne siyasette, ne sanayi ve finans çevrelerinde, ne
de serbest meslekte tek bir soylu kalmadı. Onlar geçmişte
olduklarından çok daha zengin, daha güçlü, daha yetenek-
li ve daha kültürlü oldular. Ama hiçbiri bu hükümet etme
angaryasına, biri bitmeden on tane yenisi başlayan kamu
işlerine gönül mdirmiyorlar. Yaptığımız işten teşekkür gör-
müyoruz, çünkü işlerin yüzde doksan dokuzunu halk bil-
miyor, kalan yüzde birini de özel yaşamlarına karışma ve-
ya vergi artışı olarak görüp karşı çıkıyorlar. Hükümet işi
en sağlam adamı veya kadını beş-altı yılda çökertiyor. En
dinç olduğumuz tatil dönüşlerinde işler durma noktasına
yavaşıyor, soma görülmez bir yıkım sonucu dalga gibi
yükseliyor, aşırı çalışma ve uykusuzluktan bunalıma gir-
me aşamasına geliyoruz. Ve bu angarya, unutmayın, bu ül-
kede artık ter dökülerek yapılan tek iş olmuştur. Parasal du-
rumumuz bizi milyarderler arasında yoksul biri gibi gös-
teriyor. Borsa'da veya bankacılıkta bir parça kafayı çalış-
tıran ve düzenleme yeteneği olan insanlar sizlerin aylıklar-
rınızın on katını alıyorlar. Tarihte anlatıldığına göre, Lord-
lar Kamarası Başkam görevinden istifa edip borsaya geç-
tiğinde halk şaşkına dönmüş; bugün onun yeteneklerine sa-
hip birinin borsadaki küçük bir görevi bırakıp Meclis'e
geçmesine şaşılır. Yaptığımız işe artık saygı da duyulmu-
yor. Dahi adamlarımız buna pis iş diye dudak büküyorlar.
Hangi büyük oyuncu sahneyi buna değiştir? Hangi büyük
avukat mahkeme sıralarını, hangi büyük rahip kürsüsünü
bırakıp bilgisiz seçmenlerle ve her gün Meclis'teki akıldış-
sı hizipleşmelerle uğraştığımız bu siyaset arenasının rezil-

ligine gelmek ister? Bilimadamlar bizimle işlerinin olmadığını söylüyorlar; çünkü siyaset atmosferi atmosfer bilimi değilmiş. Siyaset bilimcileri, uygarlıkların neden doğup öldüklerini araştıran o bilimadamlar bile geçmişini açıklamakla ilgileniyorlar, oysa biz şimdiki zamanla başatmaya çalışıyoruz. Bu zaman adım attığımız karanlık yönü göstermezken, geride bıraktığımız yönü ışıklara boğuyor. Ülkenin tüm yetenek ve dehası, haksız kazanılmış sel gibi parayla satın almıyor. Bu zehirli servetle deha ve yetenekler, ülkenin hizmetinde çalışacaklarına, zenginlerin hizmetinde daha konforlu yaşıyorlar. Bir zamanlar yetenek, kamusal ruh ve yükselme isteğinin merkezi olan siyaset şimdi yetenek, para ve eğitim yoksunu olup da başka alanların kendisine kapalı olduğunu gören bir avuç güzel konuşan ve partilerde kulis oyunlarına meraklı insanın sığınağı oldu; ayrıca bu insanlar baskılara ve adaletsizliğe küçümseyerek bakıyor, ticari profesyonelliğın sahte böbürlenmelerini küçümsediklerini söylüyorlar. Tarih bize soylu bir devlet adamının böyle bir ulusun yönetilmeyi hak etmediğini söylediğini bildiriyor. Ama bu yeni politikacılar bir yıl içinde, bu işi üstlenmeye razı herkes kadar hükümet edebileceklerini keşfettiler. O zaman, eski yönetici sınıfın siyaseti terk edişini başladı ve ardından gelen hükümetler, ister ilerici, ister tutucu olsun, o soylu devlet adamının "Halkçı" dediğı hükümetler oldular. Beni yanlış anlamayın; eski yönetici sınıfı özlüyor değilim. O sınıf o kadar bencil yönetiyordu ki demokrasi onları siyasetten kovmasaydı halk yok olacaktı. Ama, pek çok yönüyle kötü olmasına karşın, o hükümetler yoksul ve bilgisiz halkın zorbalığına karşı duruyordu. Bugün bu zorbalığa yalnızca kral

karşı duruyor. Sizler tehlikeli bir biçimde onun buyruğundasınız. Benim tüm uyanlarıma ve direktmelerime karşın, okullanmızın sorumluluğunu üzerinize almadınız ve ülkeyi ileri götürecektir zavallı çocuklarımız beynine sokulan, her türlü ilerlemenin yoluna dikilen boşançlara ve önyargılara bir son vermediniz. Beni de kendi köleliğimize indirgemeye çalışmanız akıllıca bir davranış mıdır? Ben bunların karşısında duramayacaksam, yaşamak için hiçbir nedenim kalmıyor demektir. Ben gelecek ve geçmiş için, oy hakkı olmayan gelecek kuşaklar ve hiç olmamış gelenek için burada duruyorum. Ben büyük soyutlamalar için vana; vicdan ve erdem için; günlük değil sonsuz olan için; bugünün oburluğu için değil, evrimci bütünlük için; aydın dürüstlüğü için, insanlık için, sanayimizin ve bilimimizin tüccar anlayışından kurtulabilmesi için, sizin de benim gibi içtenlikle istediğinizi bildiğim, fakat size karşı seçmen kitlesinin bilgisizlik, gericilik, çekingenlik, kolay inanma, ahlak bekkiliği, nefret ve av içgüdülerini kolayca örgütleyebilen Basın yüzünden ve Basın'ı cebinde tutup hoşuna gitmeyen bir söz söylediğinizde sizi iktidardan bir çırpıda düşürebilen patronların yüzünden isteyemediğiniz şeyler için ayaktayım. Sizinle bu zorbalıklar arasında taht duruyor. Benim korkacak seçim kampanyaları yok; eğer bir Basın patronu beni gücendirirse, eşi ve evlilik yaşındaki kızları ona hemen haddini bildirirler, çünkü sosyete dünyasında Saint James Sarayı'na çağılmamamın ölüm fermanı anlamına geldiğini bilirler. Yapmaya korktuğunuz şeyleri bir düşünün bakalım! Gücendirmeye çekildiğiniz kişileri! İşte, bir parça yürekli bir kral bunları sizin yerinize yapabilir. Sizin belinizi kırabilecek sorumlulukları bir kralın

omuzlan taşıyabilir. Ama o, bir kral olmalı, korkuluk değil. Korkuluğun sorumluluğu yine sizdedir, bunu unutmayın. Fakat, beni ülkenin yönetiminde bağımsız ve ayn bir güç olarak desteklemeyi sürdürürseniz, ben sizin korkuluğunuzum demektir; halkın beğendiği tüm iyi yasaların kredisi size döner, bilgisiz kitlenin anlamayıp yuhaladığı işlerin yükünü benim sırtıma vurabilirsiniz. Öyleyse, son kartınızı oynayıp beni yok etmeden önce, bensiz ne olacağınızı bir kez daha düşünmenizi isterim. Bir kez, iki kez düşünün; çünkü sizi bekleyen tehlike benim kazanmamda değil, direktip başanlı olmanızın ardında yatıyor.

LYSISTRATA. Muhteşem!

AMANDA. Çok güzel konuştunuz, Majeste.

BALBUS. (*Homurdanır.*) Bunlar güzel de; benim kayınbiraderim Mike ne olacak?

LYSISTRATA. (*Kızgın.*) Oh, kayınbiraderinin canı cehennem!

BOANERGES. Lütfen! Lütfen!

LYSISTRATA. (*Krala.*) Bağışlamanızı dilerim, Majeste; fakat, böyle yüce bir anda, gerçekten - (*Konuşmakta zorlanır.*)

MAGNUS. (*Balbus'a.*) Ben karşı çıkmasaydım, Bay Balbus, Başbakan kaymbhaderinizi hülöimetin dışında tutmayı başaramazdı.

BALBUS. (*Üsteler.*) Peki, onun hükümette yer almasının ne zarar var?

AMANDA. İçki, Balby, içki. Yani, ayyaş.

BALBUS. (*Kafa tutar.*) Kim demiş?

AMANDA. Ben diyorum, hayatım.

BALBUS. (*Boyun eğer.*) Pekâlâ; ama şunu bilin ki Mike benim içtiğimin yansı kadar bile içmiyor.

AMANDA. Sen içkiyi kaldırmasını biliyorsun, Bert.
PLINY. Mike ne zaman duracağını bilmiyor.

CRASSUS. Bence, Mike'm durma zamam, başlamadan önce olmalı.

LYSISTRATA. (*Hırçın.*) Sizler, siz erkekler ne biçim hayvanlarsınız? Kral önümüze ömrümüzde bir daha göremeyeceğimiz ciddilikte bir ilke sorunu koyuyor; sizin yaptığınız ayyaş birinin Balbus kadar içip içmediğini tartışmak.

BALBUS. Buna katılıyorum. Mike'm içki içip içmediğinin ne önemi var? O bu hükümeti güçlendirmiş olurdu, çünkü ülkedeki en büyük sanayi holdingi olan Kırmaca Limited şirketini temsil ediyor.

LYSISTRATA. Ah, işte! Kırmaca Limited ha! Beni dinleyin, Majeste ve az önce söylediklerinizin iliğime kadar işleyip işlemediğini görün. Ben burada Enerji Bakan'yım. Ülkedeki tüm makina gücünü ülke yaranna düzenlemek ve dağıtmakla görevliyim. Rüzgâra ve gelgitlere gem vurmak, petrol ve kömür damarlarım açmak benim işim. Hebrides bölgesindeki her dikiş makinasının, Shetland'daki her dişçi koltuğunun, Margate'deki her halı süpürücüsünün gerek duyduğu enerjiyi, büyük sanayi fabrikalanmız gibi, duvardaki bir düğmeye bastığı anda alabilmesini sağlamalıyım. Bunu yapıyorum; ama ülkeye maliyeti olması gerektiğinden en az iki kat daha pahalı. Niçin? Çünkü her yeni buluş Kırmaca Limited şirketi tarafından satın alınıp ortaya çıkartılmıyor. Her bozukluk, her kaza, her çarpışma onlar için iş demektir. Onlar olmasa, kırılmaz

cam, kınmaz çelik ve öbür tüm dayanıklı araçlara sahip olabiliydik. Onlar olmasa, vagonlarımızın önemli parçaları ikide bir bozulup, yılda bir kez yerine her hafta onarım işliğine gönderilmese, trenlerimiz saatinde kalkıp saatinde yerine varabilirlerdi. Ulusal onarım bütçemiz yılda yüz milyonlarca lirayı geçiyor. Ben görevde bulunduğum sırada yapüan bir düzine buluş sayabilirim ki onarım giderlerinde büyük azalma sağlayabilirlerdi; ama bu şirket buluş yapan adama makmasmdan kazanmayı umduğu paranın kat kat fazlasını ödeyerek satın alıyor; ve aldıktan sonra da hasıraltı ediyor. Buluşçu kişi yoksul ve kendini savunmayı bilmiyorsa, ona uydurma bir dava açıyorlar ve makinasımn işe yaramaz olduğuna karar çıkartıyorlar. Bu biçimde aldatılıp çılgına dönen iki buluşçu bana kurşun yağdırdı; beni sorumlu tutuyorlardı - sanki milyonları, gazetele-ri ve her pastada parmağı olan bu canavara ben karşı durabilirmişim gibi. İçim sızlıyor. Ben bakanlığımı seviyorum; onun etkin olmasından başka bir düşüncem yok; tüm özel işlerimden, başka kadınların ardından koştuğu tüm mutluluklardan önce geliyor. Bu adamların servetlerinin yarısına yargı kararıyla el konduğunu ve kalan yansının da kamu kurumlanca işletildiğini görebilmek için sağ elimden vazgeçebilirim. Siz bu düşüncedesiniz, Majeste, ve ben bu yolda kanımın son damlasına kadar sizinleyim. Ama, ne yapabilirim? Halkın önünde bundan tek söz etsem, artık her hafta gazetelerde tüm bakanlıklarda, özellikle benim gibi bayanlann yönettiği bakanlıklarda, beceriksizlik ve rüşvetin arttığı konusunda yazılar çıkar. Depolara kapattıkları makineleri ortaya çıkara ve bunların kullanılmıyor olmasının sorumluluğunu benim üzerime atarlar. Ken-

di özel güvenlik birimleri ile beni gece gündüz izletir ve özel yaşamımda bana karşı kullanabilecekleri birşey ararlar. Onların müdürlerinden biri benim yüzüme karşı, tek parmağım oynatarak evimin camlarım kndrrabileceğini; ve onarım işini de Kumaca Limited'in yapacağım söyledi. Doğru söylüyordu. Bu, çirkin ve alçakça bir şeydir, ama onlarla savaşmaya kalksam kamu hizmetinden kovulurum ve Ayyaş Mike yerime geçip bakanlığı onların çıkarları doğrultusunda yönetir; yani, işleri öylesine batırır ki sonunda Joe kamu mallarını Kırmaca Limited'e hurda fiyatına satmak zorunda kalır. Ben - ben - ah, dayanılır gibi değil. *(Sürdürececek gücü kalmaz.)*

(Sıkıntılı bir sessizlik olur. Sonra, Başbakan'ın Kral'a seslenen etkili sesi duyulur.)

PROTEUS. İşte duydunuz, Majeste. Hükümetteki destekçilerinizden biri sanayideki duruma egemen olamadığım söylüyor. Kabinemdeki bayanlara söz geçirebildiğimi söyleyemem, ama onlardan biri bile sizi desteklemeye cesaret edemez.

AMANDA. *(Ayağa kalkar.)* Ne, ne dedin? Cesaret ha! Bahse girer misin, şimdi Ayyaş Mike'm seçim bölgesine gidip Lizzie'nin söylediklerini seçmenlerine anlatayım? Size söylüyorum, Kırmaca Limited benim bakanlığımın işlerine karışmıyor. Hele bir karışsınlar da göreyim.

MAGMJS. Korkarım ki bunun nedeni Posta Bakanlığı'nın etkin yürütülmesinin, halkın olduğu gibi, onların da çıkarma olmasıdır.

AMANDA. Saçma! Postaneleri kapatmadan da benden kurtulabilirler. Onlar benden, - Amanda Postlethwaite'den - korkuyorlar.

MAGNUS. Sen onları hoş tutmasını biliyorsun da ondan.

AMANDA. Hoş tutmak mı! Onlar hoş tutulmaktan ne anlarlar? Genç ve güzel kadınlardan çok daha fazla hoşluk alabileceksen beni ne yapsınlar? Onların hoşuna gitmeye çalışmak boşuna. Onları korkutacaksın, ancak o dil-den anlarlar.

LYSISTRATA. (*Sesi hâlâ üzgündür*) Keşke ben de onları korkutabilsem.

MAGNUS. Amanda'nın yapabildiğini siz niye yapamayasınız?

AMANDA. Söyleyeyim. O yansılamaı beceremez. Güldürücü şarkılar söyleyemez. Ben ikisini de yaparım ve bu - bağışlayın, Majeste - beni gerçek İngiltere Kraliçesi yapıyor.

BOANERGES. Oh, hadii! Çok ayıp! Utanç verici!

AMANDA. Beni kızdırma, Bili, yoksa iki ay içinde seni seçim bölgenden kovdurmasını bilirim.

BOANERGES. Ha haa! Kovdurur musun? Nasıl?

AMANDA. Tıpkı Kırmaca Limited'in müdürü benim seçim bölgeme gelip milletvekili sandalyemi almaya kalkıştığında kovdurduğum gibi.

MAGNUS. Onun neden vazgeçip gittiğini hiç anlamamıştım. Nasıl yaptınız bunu?

AMANDA. Anlatayım. Adam seçim kampanyasını Ekvadmlan Derneği Salonu'nda beş bin kişilik bir toplantıyla açtı. Bir hafta sonra aynı salonda ben de aynı kitlenin karşısına çıktım. Onu yansılardım. Konuşmasındaki önemli bölümleri alıp onun gibi böbürlenerek yineledim; o beş bin kişi kısa sürede gülmeye başladı. Sonra onlara, şarki

söylememi isteyip istemediklerini sordum; "Evet" haykırışları tavana yükseliyordu. İki şarkı söyledim, bana eşlik eden bir de korom vardı. Şarkılardan biri "O beni cumartesi akşamları dışarı salıyor" türündendi. Öbürü "Boo! Hoo! Amanda'mın oyuncak ayısıyla oynamak isterim," sarkışıydı. Rakibim bir dahaki gelişinde, halk onun kaldığı otelin penceresi önünde bu sarkılan söyledi. Adam, toplantıdan vazgeçip kaçtı. İşte, bendeniz İngiltere'ye böyle hizmet ediyorum, Majeste. Bir takım kusurları olsa da, iyi yürekli Kraliçe Amanda olduğu için şanslısınız. *(Kendinden hoşnut olarak yerine oturur.)*

BALBUS. Asıl, birden fazla olmadığınız için İngiltere şanslı, bana sorarsanız.

AMANDA. *(Ona bir öpücük gönderir.)*

MAGNUS. Kraliçeler Kral'ı desteklemezler mi, Majeste?

AMANDA. Özür dilerim, efendim; ama benim ülkemde iki krallığa yer yok. Size, ilke olarak karşıyım, çünkü yansılama yeteneği babadan oğula geçmiyor.

PROTEUS. Pekâlâ, başka var mı? İki bayanın Kral'ı neden desteklemediğini öğrendik. Destekleyebilecek başka kimse var mı?

(Sessizlik.)

MAGNUS. Çağrımın boşa gittiğini görüyorum. Size güvenmiyorum, baylar ve bayanlar, çünkü durumunuzun zor olduğunu biliyorum. Şimdi sorun, bu durumu nasıl değiştirebileceğimizdir.

NICOBAR. Ültimatomu imzalayın, durum değişir.

MAGNUS. Buna pek inanmış değilim. İçişleri Bakanı'nın kayınbiraderi, onu hükümete alırsam içkiyi bnaka-

cağına imzayla ant içeceğini söylüyordu. Bu öneri kabul edilmedi, çünkü hepimiz imzayı atacağım, ama onun doğasının bu sözü tutmaya elvermediğini biliyorduk. Benim doğam da böyle. Bay Proteus, bu ultimatomu imzalarsam, doğam gereği sözümü tatamayacağımı düşünmüyor musunuz?

PROTEUS. (*Sabrı taşmaktadır.*) Böyle uzatmanın ne gereği var? Siz, idam sehpasında, dualar ederek süreyi uzatmaya çalışan adamın durumundasınız. Diyeceğiniz hiçbir şey sonucu değiştirmez, imzalamanız gerektiğini çok iyi biliyorsunuz. Öyleyse, neden imzalayıp bu işi bitirmiyorsunuz?

NICOBAR. Şimdi oldu, Joe.

BALBUS. Onunla böyle konuşmak gerek.

PLINY. Acı ilacı için, Majeste. Sorularla daha şekerli duruma getiremezsiniz.

LYSISTRATA. Oh, Tanrı aşkına imzalayın, Majeste. Bu bana acı veriyor.

MAGNUS. Sizlerin sabırlarını taşımak üzere olduğumu anlıyorum, baylar. Size daha fazla eziyet etmeyeceğim; bana karşı anlayışlı oldunuz, bunun için hepinize teşekkür ederim. Tartışma yaratacak başka birşey söylemeyeceğim, ama kararımı düşünebilmek için bu akşam saat beşe kadar süre istiyorum. O saatte, başka bir yol bulamazsam, tek söz etmeden imzalayacağım. Şimdi, baylar ve bayanlar, *Au revoir!*

(*Ayağa kalkar. Herkes kalkar. Kral dışarı çıkar.*)

PROTEUS. Son çırpınışları. Aldırmayın; onu kısıktırak yakaladık. Yemekten ne haber? Ben açım. Benimle yemek yer misin, Lizzie?

LYSISTRATA. Benimle konuşma. (*Dalgın bir yüzle dışarı koşar.*)

AMANDA. Zavallı, sevgili Lizzie. Hâlâ eski duygusallığı. Onun eğitimi ve zekası bende olsaydı! Veya, onda benim eğlendirici yeteneğim olsaydı! Ne esaslı bir kraliçe olurdu! Tıpkı eski Kraliçe Elizabeth gibi, değil mi? Üzülme Joe, madem acelen var, ben seninle yemek yerim.

CRASSUS. Hepiniz gelin ve benimle yemek yiyin.

AMANDA. Ne cömertlik! Paran yeterli mi?

CRASSUS. Kırmaca Limited öder. Ritz Oteli'nde bana hesap açtılar. Yıldı, beş bin sterling harcayabilirim.

PROTEUS. Pekâlâ. Gidip hükümeti besleyelim.

BOANERGES. (*Romalı aytaçlar (*) gibi yüce.*) Benim öğle yemeğim bir sterling altı şiling tutar; ve ben kendi hesabımı öderim (*Kurularak çıkar.*)

AMANDA. (*Arkasından seslenir.*) Kabalık etme, Bili. Ta ta!

PROTEUS. Haydi, gidelim; zaten geç oldu.

(*Hepsi ivedi ivedi çıkarlar. Sempronius ve Pamphilius içeri girerken onlara yol verirler, sonra masalarına giderler. Proteus onları görünce, kolunda Amanda ile, kapıda durur.*)

PROTEUS. Siz ikiniz, dinliyor muydunuz yoksa?

PAMPHLIUS. Şey, görevimiz her şeyi bilmek olduğuna göre, dinlemesek tuhaf olmaz mıydı?

SEMPRONIUS. Son kez olarak, Bay Proteus, Kral'm yazmanları her şeyi duymak, her şeyi görmek ve her şeyi bilmek zorundadırlar.

(*) Aytaç: Hatip

PROTEUS. Ne tuhaftır ki, Bay Sempronius, karşı çıkmıyorum. (*Çıkar.*)

AMANDA. (*Onunla giderken.*) Bay bay, Semmy. Hoşçakal, Pam.

SEMPROMUS. V (*Masalarına otururken uzun*
> *uzun esnerler.*)

PAMPHILIUS. 1 Ou-uu-uu-uu-ffflü

ARAPERDE

Orinthia'mn oturma odası, aynı gün saat üçü çeyrek geçe. Orinthia yazı masasında oturmuş yazmakla uğraşılıyor. Romantikbir güzelliği olan ve çok şık giyinmiş bir bayan. Masa karşı duvarın bir köşesine dayalı ve sağ duvara yakındır, odanın ortasından yalnızca Orinthia'mn sırtı görünmektedir. Kapı karşı duvarın çapraz köşesindedir. Odanın ortasında büyükçe bir çay servis masası vardır.

Kral girer ve eşikte bekler.

ORİNTHİA. *(Rahatsız olmuştur, dönüp bakmadan konuşur.)* Kim o?

MAGNUS. Majeste Kral hazretleri

ORİNTHİA. Onu görmek istemiyorum.

MAGNUS. İşiniz ne zaman biter?

ORİNTHİA. İşim olduğunu söylemedim. Krala söyleyin, onu görmek istemiyorum.

MAGNUS. Ama o, sizi görmeye can atıyor *(İçeri girip çay masasının yanına oturur.)*

ORİNTHİA. Gidin. *(Bir duraklama.)* Sizinle konuşmuyorum. *(Yine bir duraklama.)* Eğer, sarayın içinde bulunuyor diye, özel daireme de her an çağrılmadan girili-

yorsa, Kral bir centilmen değil demektir. Ben de dışarda bir yere taşmacağım. Şimdi, emlakçılara mektup yazmaktaydım.

MAGNUS. Bugünkü kavgamızın konusu nedir, hayatım?

ORTNTHIA. Vicdanınıza sorun.

MAGNUS. Siz söz konusu olduğunuzda vicdanım yok. Siz söyleyin.

(Orinthia masadan bir kitap alıp ayağa kalkar; sonra zarif adımlarla çay masasına yaklaşır ve kitabı Kral'ın ellerine fırlatır.)

OPJNTHIA. İşte!

MAGNUS. Nedir bu?

OPJNTHIA. 16. sayfaya bakın.

MAGNUS. *(Kapağı çevirip kitabın adına bakar.)* "Dedelerimizin Dedelerinin Sarkılan." Hangi sayfa demiştiniz?

OPJNTHIA. *(Dişlerini gıcırdatar.)* On-altı.

MAGNUS. *(Kitabı açıp sayfayı bulur, okurken bildik bir şey bulmuş gibi gözleri parlar.)* Ah! Aşk Göçmeni!

OPJNTHIA. İlk iki sözcüğü okuyun - okumaya cesaretiniz varsa, elbet.

MAGNUS. *(Zevkle okur.)* "Orinthia, sevgilim."

OPJNTHIA. Bir de bu adı benim için, dünyada sizin için tek olan kadm için, özel olarak yarattığınızı söylüydünüz. Sahafalarda elden düşme bir kitap bu! Ben de sizi şair sanıyordum!

MAGNUS, Ama, bir şair ötekenden esinlenebilir. Orinthia benim için sihir dolu bir ad. Sanki ben bulmuşum

gibi. Çocukken onu bir antik müzik konserinde duymuştum; o günden beri gönlümdedir.

ORINTHIA. Her zaman güzel bir bahane bulursunuz. Siz yalancılar ve hileciler kralırsınız. Böyle bir sahteciliğin beni nasıl incittiğini anlayamazsınız.

MAGNUS. (*Üzülmiştir; kollarını ona doğru uzatır.*) Sevgilim; özür dilerim.

OPJNTHIA. Ellerinizi ceplerinize koyun; bana bir daha dokunamayacaklar.

MAGNUS. (*Bu isteğe uyar.*) Gerçek değilse, mcinmiş gibi yapma, sevgilim. Bu yüreğimi burkuyor.

ORTNTHIA. Ne zamandan beri bir yüreğiniz var? Onu da mı ikinci elden aldınız?

MAGNUS. Siz incindiğinizde - yani, mcinmiş görüldüğünüzde - içimde birşeyler cız ediyor.

ORINTHLA. (*Küçümseyici.*) Evet; ben cıyakladığımda, araba altmda ezilmiş bir köpek yavrusu gibi hemen beni kollarınıza alıp okşamak istiyorsunuz. (*Onunyanına, ama kol uzaklığının ötesine oturur.*) Benim yüreğim aşk istediğinde siz bana bunu veriyorsunuz. Bana tekme atmanızı yeğlerim.

MAGNUS. Belki de size tekme atmalıyım, özellikle huysuz olduğunuz anlarda. Ama, onu da beceremem. Hep sizi incitmekten korkuyorum.

OPJNTHIA. Bence, idam fermanımı gözünüzü kırpmadan imzalarsınız.

MAGNUS. Bir bakıma, bu'doğru. Hayret, aklınız bazan nerelere kadar uzanıyor?

OPJNTHIA. Sizinki kadar uzanmıyor, sanırım.

MAGNUS. Bilmem. Akıllarımız yolun yarısına ka-

dar birlikte gidebiliyorlar. Sizin aklınız mı yan yolda duruyor, yoksa yol çatala ayrılıyor ve siz yukarı, ben aşağı yola mı sapıyorum, bilemem; ama, belli bir noktadan sonra birbirimizi yitiriyoruz.

ORINTHIA. Siz de Amandalannıza ve Lysistratalannıza geri dönüyorsunuz; bu ucubelerin romantizm anlayışı bakanlığına aşık olmak ve yatağının başucunda yönetmelik kitaplarıyla uyumak.

MAGNUS. Her zaman bir erkeği düşlemedikleri doğru. Bence, onların ilgi alanlarının doğal bir uzantısı bu. Eğer, Lysistrata'nın bir aşığı olsaydı, o adam bana hiç de ilginç gelmezdi; bana hep o adamdan söz etseydi, kısa sürede başıma ağrılar girerdi. Ama, ben onun bakanlığıyla ilgileniyorum. Onun işine olan bağlılığı bize sonsuz bir konuşma konusu oluşturuyor.

ORESTHIA. O zaman, ona gidin; sizi tutan yok. Ama, ona benim erkeklerden başka konuşacak konum olduğunu söylemeyin; çünkü siz de biliyorsunuz ki bu bir yalandır.

MAGNUS. Dediğiniz gibi, biliyorum ki bu bir yalandır. Ama, bunu ben söylemedim.

ORINTHIA. Demeye getirdiniz. Bu politikacı kadınlar bizimle olduğunda, hep onlarla konuşuyorsunuz, bana tek söz etmiyorsunuz.

MAGNUS. Siz de bana. Bbirimizle başkalarının arasında konuşamayız; onların önünde söylenecek neyimiz var ki? Ama, başbaşa kaldığımızda konuşacak çok şeyimiz oluyor. Bu durumu değiştirmek mi istersiniz?

ORDNFTHIA. Yılan balığı gibi kaygansınız; ama parmaklanmm arasından kaçamayacaksınız. Niçin çevrenizi

sıkıcı siyasetçilerle, konuşmasını bilmeyen rüküş ve derbeder insanlarla dolduruyorsunuz; tek bildikleri bakanlıklarında neler yaptıkları, seçim bölgelerindeki çalışmaları. (*Sabırsızca ayağa kalkar.*) Böyle insanlarla kim konuşur? Yanlarında gezdirdikleri kişiliksiz eşleri ve kocaları olmasa, konuşacak insan bulamazlardı. O zaman bile, hizmetçileri ve çocuklarından başka konu bilmezler. (*Birden sandalyesine oturur.*) Beni dinleyin, Magnus. Neden gerçek bir kral olmuyorsunuz?

MAGNUS. Nasıl, hayatım?

ORTNTHIA. Bu ahmak insanların tümünü kovarak. Bırakın yaptıkları işleri gidip bakanlıklarında konuşsunlar, tıpkı hizmetçileriniz yerleri süpürüp mobilyaların tozunu alırken yaptıkları gibi, bu ayrıntılarla sizin başınızı ağrıtmassınlar. Benimle gerçekten soylu ve güzel - kralca - bir yaşamınız olsun. Sizi gerçek kral yapmak için tek ekşiğiniz gerçek bir kraliçedir.

MAGNUS. Ama bende bir tane var.

ORTNTHIA. Oh, siz körsünüz. Körden daha kötüsü, zevk sahibi değilsiniz. Cennet size bir gül uzatıyor; ama siz hâlâ bir kabağa ratunuyorsunuz.

MAGNUS. (*Güler.*) Bu çok güzel bir benzetme, hayatım. Ama, bilge adamı güllerle kabaklar arasında bir seçme yapmaya zorlarsanız, kabağı yeğlemez mi? Ayrıca, tüm bu evli kabaklar bir zamanlar birer güldüler; sizin gibi gençler bilmiyor olsanız da, onların kocaları anımsıyorlar. Değişimi fark etmiyorlar. Üstelik, siz de iyi bilirsiniz ki bir adam eşinden, güzelliğini yitirmiş olduğu için bıkıp ayrılmaz. Yeni aşkı çoğunlukla daha yaşlı ve daha çirkindir.

ORINTHIA. Ben niçin daha iyi biliyor olacaktım?

MAGNUS. Çünkü, siz iki kez evlilik yaşadınız; her iki kocanız da sizden kaçıp daha sade ve ahmak kadınlara gittiler. Şu andaki kocanıza gidip, görünüşü kurtarmak için bir süre daha saray çağrılarına katılmasını söylemiştim; o bana sizinle aynı evde ruhunu yitirdiğini söyledi. Oysa, bu adam sizinle evlendiğinde güzelliğinize vurgundu. Birinci kocanızsa sizinle evlenebilmek için kendisini seven eşini boşanmaya zorladı; ama iki yıl sonra kaçtı ve yine eski eşinin kollarında öldü, zavallı adam.

ORINTHIA. Bu adamların neden benimle yaşayamadıklarını söyleyeyim mi? Çünkü ben safkan bir atım, onlarsa birer beygirdi. Benden yakındıkları yoktu; onlara bağlıydım. Evlerini tertemiz tutuyordum; onları yaşamalarında hiç yemedikleri kadar güzel yedirip içiriyordum. Ama, ben onlardan daha yüce ve havalıydım, benim düzeyime çıkabilmek onları yoruyordu. Bu yüzden o zavallıların kabaklarına geri gitmelerine izin verdim. Ignatius'un şimdi birlikte yaşadığı acuzeye balan! Adamın ölçüsü oradan belli oluyor.

MAGNUS. O eksiksiz bir kadın. Ignatius onunla mutlu. Bir adamın böyle değiştiğini hiç görmemişim.

ORINTHIA. Ona uyan da bu zaten. Bayağlık. Kentsoyluluk. Kadın elinde pazar çantasıyla sokaklarda geziyor. (*Ayağa kalkar.*) Ben göklerin düzlüklerinde geziyorum. Sade kadınlar benim gittiğim yerlere gelemezler; bayağı adamlar bunu fark ettiklerinde çekip gidiyorlar.

MAGNUS. Hiçbir iş yapmadan bir tanrıçanın bilincini yaşayabilmek şahane bir şey olmalı.

ORINTHIA. Bana tanrıçalara layık bir iş verin; onu

yapayım. Eğer, tahtı benimle paylaşmaya razı olursanız, kraliçelik işini bile yapmaya gönöl mdirim. Ama, insanların yüce işler yaparak yüceldiklerini söylemeyin. Yüce oldukları için yüce işler yaparlar, doğal olarak karşılarna çıktığında. Ama, güzel işler yollarına çıkmasa yine de yüce kalırlar. Bu odada oturup yüzümü pudralamak veya sizin ne kadar ahmak olduğunuzu söylemekten başka bir iş yapmasam bile, ev alışverişlerini yapan, bakanlıkları yöneten veya başka sıradan işleri yapan kadınlardan çok daha yükseklerde olurum. Yaptığımız bunca yorucu kamu işi sizi daha iyi bir insan yapabildi mi? Sizi pek önemli siyasal kararların öncesi ve sonrasında izledim; hep aynı adamdınız ve o işleri hiç yapmamış da olsaydınız aynı adam kalırdınız. Tanrıya şükür benim bilincim birşeyler yapmış olmanın bayağı gururunun çok üstündedir. Ben olduğum insanım, yaptığım işin değil; bende bunu sevmelisiniz, iyi işler istiyorsanız, o etkili dediğiniz adam ve kadınlarınıza gidin; onlar ki yaptıkları mekanik işleri, değersiz yaşamlarını ahmakça tehlikeye atmaları, otuz yıl boyunca sabah dörtte kalkıp, deniz böcekleri gibi günde on altı saat çalışmaları kendilerini yüceltir sanıyorlar. Bu sıkıcı köleler ne işe yararlar? Sokakları benim için temiz tutmaya. Onların üstünde hiçbir iş yapmadan yıldızlar gibi güzel dolaşmama, beni gördüklerinde düşlere kapılıp renksiz yaşamlarını ve köleliklerini unutmalarına yarar. Ben buna değmez miyim? *(Adamı büyülemiş olarak yerine oturur.)* Gözlerime bakın ve gerçeği söyleyin. Ben buna değer miyim, değmez miyim?

MAGNUS. Güzelliği seven benim için; değersiniz. A-

ma, size bağlanan aylık için Balbus'un söylediklerini bir duysanız.

OPJNTHIA. Ah, benim giderlerim; ev kiram, mobilya faturalarım, dostlarımdan ödünç almak istemediğim için tefecilere borçlu olduğum binlerce liralara. Bana bu konuda öğüt verin; ama, insanların benim aylığıma hor-murdandığımı öne sürmeyin. Onlar, sizin çılgınca dediğiniz harcamalarımı bayılıyorlar.

MAGNUS. (*Daha ciddi.*) Sahi, Orinthia, terziniz son giysinizi dikmek için size kredi açtığında, günün birinde benim kraliçem olacağınıza güveniyordu, değil mi?

ORTNTHIA. Güveniyorsa ne olmuş?

MAGNUS. Buna kendiliğinden cüret edemezdi. Biri ona fısıldamış olmalı. Siz mi söylediniz?

OPJNTHIA. Benim böyle biri olduğumu mu sanıyorsunuz? Çok kötü düşüncelisiniz, Magnus.

MAGNUS. Kuşkusuz; tüm ölümlüler gibi, benim de iyi ve kötü yanlarım var. Ama, kendinize havalara vermeniz boşuna, hayatım. Siz her şeyi yapabilirsiniz. İnsanların böyle düşündüğünü yadsıyor musunuz yoksa?

OPJNTHIA. Beni nasıl yadsıyacak biri olarak görürsünüz? Elbette böyle düşünüyorlardı.

MAGNUS. Ben de öyle düşünmüştüm.

ORİNTHIA. Ah, aptal! aptal! Gidin bir bakkal dükânı açın; size ancak o yaraşır. Benden böyle demeye getirdiğimi nasıl düşünürsünüz? Behey kaz kafalı, bu söylenti ortalıkta dolaşüyor; terzim bu söylentiye değindiğinde ona, bunu bir kez daha yinelerse, bir daha ona bir şey ısmarlamayacağımı söyledim. Ama, insanların güneş gibi aydınlık bir şeyi görmelerini engelleyebilir miyim? (*Yeni-*

den kalkar.) Herkes gerçek kraliçenin ben olduğumu biliyor. Bana gerçek kraliçeymişim gibi davranıyorlar. Cad-delerde bana ilgi gösteriyorlar. Bir sanat sergisi açılışı veya bir geminin denize indirme törenine katıldığımda halk sokaklara taşıyor. Ben Doğa'nın kraliçelerinden biriyim ve onlar bunu biliyorlar. Siz bilmiyorsanız, demek ki Doğa'nın krallarından değilsiniz.

MAGNUS. Olağanüstü! Yalnızca gerçek esin kaynağı bir kadına bu güveni verebilir.

OPJNTHIÂ. Evet; esin kaynağı, ama güven değil. *(Yeniden oturur.)* Magnus; benim yazgımı ne zaman ciddi olarak düşüneceksin? Kendi yazgını da?

MAGNUS. Ama, karım? Kraliçe? Benim zavallı Jemimam ne olacak?

OPJNTHIÂ. Oh, onu boğun; onu kurşunlaym; şoförüne söyle, onu Serpentine adasma götürüp bıraksın. Bu kadın sizi gülünç yapıyor.

MAGNUS. Böyle bir şeyi yapmak istemem. Halk da bunu doğru bulmaz.

OPJNTHIÂ. Oh, ne demek istediğinizi anlıyorum. Onu boşayın. Bmakın o sizi boşasm. Bu çok kolay. Ronny benimle böyle evlenmişti. Bir değişim istediklerinde insanlar hep böyle yapıyorlar.

MAGNUS. Ama ben, Jemima olmadan nasıl yaşayacağımı düşleyemiyorum.

OPJNTHIÂ. İnsanlar sizin onunla nasıl yaşayabildiğinizi düşleyemiyorlar. Ama, onsuz kalmayacaksınız. Biz evlendikten sonra, onunla istediğiniz kadar görüşebilirsiniz. Kıskançlık edip olay çıkarmam.

MAGNUS. Çok iyi yüreklisiniz. Ama, korkarım ki bu,

sorunu çözmez. Sizinle evli olursam Jemima benimle görüşmeyi görgü kurallarına uygun bulmaz.

OPJNTHIA. Ah, ne kadın! Benim şimdi bulunduğumdan daha kötü bir konumda mı olurdu?

MAGNUS. Hayır.

OPJNTHIA. Yani, benim şimdi bulunduğum konumu ona layık görmüyor musunuz?

MAGNUS. Orinthia, sizi bulduğunuz konuma ben sokmadım. Kendiniz oraya yerleştiniz. Ben size karşı koyamazdım. Beni bir papatya gibi topladınız.

OPJNTHIA. Bana karşı koymak mı isterdiniz?

MAGNUS. Oh, hayır. Ben baştan çıkarılmaya asla karşı koymam, çünkü sağlığıma zarar veren şeylerin beni çekmediğini öğrendim.

OPJNTHIA. Öyleyse, neyi tartışıyoruz?

MAGNUS. Unuttum. Sanırım, eşimin sizinle yer değiştirmesinin olanaksız olduğunu anlatmaya çalışıyordum.

OPJNTHIA. Niçin olanaksızmış, peki?

MAGNUS. Size anlatamam; çünkü siz, iki kurbanı mihraba götürüp birine çocuk yaptığınız halde, gerçekte hiç evli olmadınız. Sizin kocanız olmak her adamın yapabileceği bir iş ve boşanma davasına kadar altı ay süren bir uğraş, Ama, benim eşim olmak başka bir şey. Jemima'nın saygınlığına yönelmiş en ufak bir aşağılama benim yüzüme bir kırbaç gibi iner. Sizin saygınlığımızısa umurumda değil.

OPJNTHIA. Hiçbir şey benim saygınlığımı yaralayamaz; o tanrısal bir şeydir. Onunki nikah töreniyle kazanılmış bir saygınlık; bu yüzden yaralanacak diye korkuyorsunuz.

MAGNUS. Hiç de değil. Çünkü o gerçek yaşamımın bir parçası. Siz peri masalları ülkesindesiniz.

OPJNTHLA. Hadi öldüğünü varsayalım! Siz de mi ölürsünüz?

MAGNUS. Hemen değil. Onsuz elimden geldiğince dayanmaya çalışırım, ama bu olasılık beni korkutuyor.

ORINTHIA. Onsuz olmak düşüncesi benimle evlenmenizi içerebilir mi?

MAGNUS. Sevgili Orintnia, şeytanla evlenirim daha iyi. Eş olmak size göre değil.

ORINTHIA. Düş gücünüz olmadığı için böyle düşünüyorsunuz. Ayrıca, beni de iyi tanımıyorsunuz, çünkü bana tümüyle sahip olmanıza izin vermedim. Sizi, dünyadaki en mutlu erkek yaparım.

MAGNUS. Şu anlık masumca ilişkilerimizin yapabildiğinden daha mutlu yapamayacağınıza bahse girerim.

ORINTHIA. (*Gergince ayağa kalkar.*) Siz ya çocuk gibi, yahut da ermiş gibi konuşuyorsunuz. (*Ona döner.*) Size yeni bir yaşam verebilirim; aklınızın alamayacağı bir yaşam. Size harika güzel çocuklar veririm; Oğlum Basil'den daha tatlı bir çocuk gördünüz mü?

MAGNUS. Çocuklarınız gerçekten güzel. Ama onlar peri masalı çocukları, oysa benim yeterince gerçek dünya çocuklarım var. Bir boşanmayla peri masalı çocuklarının önünden yok olmazlar.

ORINTHIA. Sözün kısası, önünüzde cennetin kapılan açılıyor, yaşamınızdaki en talihli anınız geliyor ve siz domuz ahmınızdan çıkmaya korkuyorsunuz.

MAGNUS. Ben bir domuzum; bana eh uygun yer ahırdır.

OPJNTHIA. Anlayamıyorum. Tüm erkekler, tanıdık-tan soma, ahlak korkağı ve ahmak çıkıyorlar. Ama siz, tanıdığım tüm erkeklerden daha az korkak ve ahmaksınız. Sizde birinci sınıf bir kadın olabilecek yönler var. Ben bu toprağı bırakıp gerçek yerim olan gökyüzüne uçtuğumda siz beni Meyebilirsiniz; sizinle başkalarıyla yapabildiğimden çok daha rahat konuşuyorum; bana söyleyebildiğiniz bazı sözler aptal eşinizi ağlatabilir. İçimde sizden, öbür erkeklerinkinden çok daha fazla birşeyler var. Sizin de içinizde, erişebileceğiniz kadınlardan çok daha fazla ben varım. Biz birbirimiz için yaratılmışız; bizim kral ve kraliçe olacağımız göklere yazılmış. Nasıl duraksayabilirsiniz? Bir yığın tombul yanaklı çocuk ve evkadını eşinizin yanında, hükümet ettiğini sanan, oysa sizinle çekişmekten başka bir şey yapmayan bir yığın düzenci, rüküş ve türedi arasında ne buluyorsunuz? Bana bir bakın, be adam; yine, yine bakın. Ben öylelerinden milyon kez daha değerli değil miyim? Benimle yaşam lağımlar üzerindeki güneş kadar yüksek değil midir?

MAGNUS. Evet, evet, evet, elbette. Siz güzelsiniz; büyüleyicisiniz. *(Kadın bir zafer hareketine engel olamaz.)* Ve çok gülünçsünüz.

(Bu beklenmediksöz havalanan Orinthia'nın üzerinde soğuk duş etkisi yapar, ama bunu değerlendirecek kadar zekidir. Bu kez boşvermiş gibi davranır, bir acısı varmış da sabrediyormuş gibi kralın sağına oturur ve söylediklerini sessizce dinler.)

MAGNUS. Belki günün birinde Doğa, kabakların üzerine güller aşılayacak ve her kadını sizin gibi büyüleyici yapacaktır; ne güzel olurdu böyle bir yaşam! Ama

şimdilik, buraya gelmemin nedeni krallık işlerinden bunalduğumda sizinle söyleyip rahatlamak içindir; ahmak karım cammı sıktığında, tombul yanaklı çocuklar kafamı şişirdiğinde veya kavgacı hülriurietim sorunlar çıkardığında, yani doktorumun sözünü ettiği hava değişimi gerektiğinde size geliyorum. Anlıyor musunuz, hayatım, dünya üzerinde hiçbir eş can sıkmadan sevilebilecek kadar değerli, hiçbir çocuk bıkılmayacak kadar sevimli, hiçbir hükümet başağntımayacak kadar anlayışlı değildir. Sizin de gördüğünüz gibi, Jemima'nın kusurları var. Benim de var. Eğer, kusurlarımız birbiriyle uyumlu olsaydı, başka kimseyle konuşmak istemezdim; o da konuşmazdı. Ama, bu hiçbir zaman olamadığı için, biz de başka evli çiftler gibiyiz; yani, aramızda acı verdiği için konuşamadığımız konular var. Birimizin hoşlandığı ama ötekini hoşlanmadığı insanları konuşamıyoruz. Örneğin, sizi. Eşim sizin türünüzden kadınlardan hoşlanmıyor, onları anlamıyor, güvenmiyor ve çekiniyor. Elbette, nedensiz değil, sizin türünüzden kadınlar eşler için tehlikedir. Ama, ben sizin türünüzden hoşlanıyorum; kendim de biraz benzediğim için sizleri anlıyorum. Ayrıca, sizden korkmuyorum; oysa sizin konunuz geçtiğinde karımın yüzü sarıyor. Bu yüzden rahat konuşabilmek için size geliyorum. Karımın da, benimle konuşmak istemediği kişileri konuşabildiği arkadaşları olduğunu sanıyorum. Benden isteyemediği bazı şeyleri aldırabildiği erkek arkadaşları var. Böyle olmasaydı, benim kusurlarımla sınırlı kalır ve sonunda benden nefret ederdi. O yüzden, onun erkek arkadaşlarım her zaman iyi karşılıyor, rahat etmelerini sağlıyorum.

ORTNTHIA. Örnek bir evde örnek bir koca! Ama, örnek ev can sıkıcı olduğunda, ben eğlendirici oluyorum.

MAGNUS. İyi de, daha ne isteyebilirsiniz? ikimizin tek beden ve tek ruh olabileceğimizi sanma yanlışlığına düşmeyelim. Her yıldızın kendi yörüngesi, onunla en yakın komşusu arasında güçlü bir çekim gücü vardır; ama sonsuz uzaktadırlar. Çekim gücü ikisinin kaldıramayacağından daha güçlü olduğunda, birbirleriyle çarpışıp yok olurlar. Bizim de kendi yörüngelerimiz var; yıkım olabilecek bir çarpışmayı önlemek için aramızdaki uzaklığı korumalıyız. Uzaklığı korumak uygarca yaşamın gizidir; uygar olmadan toplumsal yaşam dayanılmaz ve olanaksız olur.

ORTNTHIA. Sizin bu söylevlerinizi dinleyecek, hatta hoşlanabilecek başka kadınlarınız da var mı?

MAGNUS. Orinthia, biz oyun oynayan iki çocuğuz; siz benim periler ülkesindeki kraliçem olmaktan mutlu olmalısınız. Vee... (*Ayağa kalkar.*) Ben de işime dönmeliyim.

ORTNTHIA. Benimle olmaktan daha önemli işiniz olabilir mi?

MAGNUS. Hayır.

ORTNTHIA. Öyleyse, oturun.

MAGNUS. Ne yazık ki şu saçma hükümet işinin görülmesi gerek. Yine, her zaman olduğu gibi, bir hükümet bunalımı var.

ORINTTTIA. Ama, bunalım saat beşe kadar bekliyor; bunu Sempronius'tan duydum. Şu düzençi Proteus'a neden cesaret veriyorsunuz? O sizin arkanızdan dolap çeviriyor. Herkese çeviriyor, hatta kendisine bile; ayrıca, size yakışmayan o hükümete de dolap çeviriyor. Böyle saçmalıklar-

la neden zamanınızı yitiriyorsunuz? Sahi, ne için aylık alıyorsunuz siz? Krallık yapmak için; yani, çizmelerinizi sıradan insanların üzerinde silmek için.

MAGNUS. Evet, bu krallık işi demokrasiyle o kadar , iç içe girmiş ki, ülkenin yansı çizmelerimi hükümetin sırtında silmemi bekliyor; öbür yansı da hükümetin çamurlu çizmelerini benim sırtımda. Saat beşteki bunalım hangimizin kapı paspası olacağına karar verecek.

ORINTHIA. Ya siz, gücünüzü korumak için Proteus'la savaşacak mısınız?

MAGNUS. Hayır; ben asla savaşmam. Ama, bazan kazandığım olur.

OPJNTHIA. Eğer, bu tabansız düzencinin sizi yenmesine izin verirseniz, bir daha bana yaklaşmayın.

MAGNUS. Proteus akıllı bir adam; hatta bazan kibar da olabiliyor. Onu yenmek beni sevindirmez; insanları yemekten nefret ederim. Ama, onu oyuna getirmek masum bir şaka olabilir.

OPJNTHIA. Magnus, siz bir muhallebi çocuğusunuz. Gerçek bir erkek olsaydınız, onu paçavraya çevirmekten zevk duyardınız.

MAGNUS. Gerçek bir adam asla krallık yapamazdı. Ben yalnızca bir totemim, hayatım; tek yapabileceğim acımasız bir totem olmamaya çalışmak. *(Saatine bakar.)* Artık, gerçekten gitmeliyim. Hoşça kalın.

OPJNTHIA. *(Kendi saatine bakar.)* Ama, daha dördü yirmi beş geçiyor. Beşten önce çok zamanınız var.

MAGNUS. Evet; ama çay saat dört buçukta.

OPJNTHIA. *(Yılan gibi bir kıvrâklıklıdo'nu kolundan yakalar.)* Çayı boşverin. Ben sizin çayınızı yaparım.

MAGNUS. Olanaksız, hayatım. Jemima bekletilmekten hoşlanmaz.

OPJNTHIA. Oh, sıktı bu Jemima! Beni bırakıp Jemima'ya gidemezsiniz. *(Onu öyle güçlü geri çeker ki kral yanındaki sandalyeye yıkılır.)*

MAGNUS. Hayatım, gitmem gerek.

ORINTHIA. Hayır, bugün değil. Dinleyin, Magnus. Size söylemem gereken özel bir şey var.

MAGNUS. Hayır, yok. Yalnızca karımı kızdırmak için beni geciktirmeye çalışıyorsunuz. *(Doğrulamak ister, ama kadın geri çeker.)* Bırak gideyim, lütfen.

OPJNTHIA. *(Kolundan tutmaktadır.)* Karınızdansız niçin korkuyorsunuz? Tüm Londra'da alay konusu oldunuz, zavallı kılıbık sevgilim.

MAGNUS. Kılıbık mı! Ya sizin bu yaptığınıza ne demeli? Karım hiç olmazsa beni güç kullanarak engellemiyor.

ORINTHIA. O kaşık düşmanı yüzünden beni bırakamayacaksınız.

MAGNUS. Dinleyin, Orinthia. Mantıksız olmayın. Gitmem gerektiğini biliyorsunuz. Lütfen, anlayışlı olun.

OPJNTHIA. Daha on dakika var.

MAGNUS. Şimdiden yarım saat oldu.

(Magnus kalkmaya çalışır; ama kadın onu tutar ve bırakmaz.)

MAGNUS. *(Durup soluk alır.)* Bunu sırf şeytanlık olsun diye yapıyorsunuz. O kadar güçlüsünüz ki sizi sakatlamadan kurtulamam. Korumanları çağırمام mı gerekiyor?

ORTNTHIA. Çağırın, çağırın. Yarı tüm gazetelerde haber oluruz.

MAGNUS. Şeytan. (*Krallığını takınarak.*) Orinthia; bu bir buyruktur.

ORİNTHİA. (*Arsızca güler.*) .

MAGNUS. (*Öfkelenir.*) Pekâlâ, seni şeytan; ben bıraktırmasını bilirim.

(Ciddi olarak kapışır. Kadın kollarıyla onu sarar ve neşeyle tutmaya çalışır. O sırada kapı vurulur; ama işitmezler. Kral kurtulmak üzereyken kadın onu belinden yakalayıp yere indirir; üst üste yuvarlanırlar. Sempronius girer. Bu rezalete bir an bakar; sonra çabucak çıkar; kapıyı kapar; öksürür, gürültüyle burnunu çeker; bu kez kapıyı kuvvetle birkaç kez vurur, iki rakip dalaşmayı keser ve aceleyle ayağa kalkarlar.)

MAGNUS. Girin.

SEMPRONİUS. (*Girer.*) Majeste Kraliçe beni çaym hazır olduğunu bildirmek için gönderdi, efendim.

MAGNUS. Teşekkür ederim. (*Hızla çıkar.*)

ORİNTHİA. (*Soluğu kesilmiştir, ama kendinden çok hoşnuttur.*) Kral burada olduğunda her şeyi unutuveriyor. Korkarım, ben de öyle. Özür dilerim.

SEMPRONİUS. (*Resmi.*) Bir açıklama gerekmez, efendim. Olardan gördüm. (*Çıkar.*)

ORİNTHİA. Ah, hınzır! Anahtar deliğinden gözetlemiş olmalı. (*Kollarını güleç bir meydan okumayla kaldırır ve dans ederek yazı masasındaki yerine gider.*)

İKİNCİ PERDE

Aynı gün öğleden sonra. Sarayın terası. Alçak birparmaklıkterası çimenlerden ayırıyor. Parmaklık boyunca dizilmiş çokça sandalye var. Birkaç sandalye de sanki oturulmuş gibi ortalıkta. Çimenlerden terasa ortadaki birkaç basamakla geçilebiliyor.

Kral ve Kraliçe basamakların iki ayrı yanında, Kraliçe Kral'ın sağında, oturmaktalar. Kral akşam gazetelerini okumakta, Kraliçe örgü örmektedir. Onun sağında ufak bir iş masası ve üzerinde bir gong bulunmaktadır.

KRALİÇE. Çayı kaldırdıklarında neden sandalyeleri bırakmalarını istediniz?

MAGNUS. Hükümeti burada kabul edeceğim.

KRALİÇE. Burada mı! Neden?

MAGNUS. Oh, belki de açık hava ve akşam güneşi onları yatıştırır diye düşünüyorum. Bana bir salondaki gibi kolayca söylev çekemezler.

KRALİÇE. Emin misiniz? Oğlumuz Robert Boanerges'e bu kadar güzel konuşmayı nerede öğrendiğini sormuş, o da "Hyde Parkta" diye yanıtlamış.

MAGNUS. Evet ama, orada yüreklendiren bir kalabalık vardır.

KRALİÇE. Robert sizin Boanerges'i evcilleştirdiğinizi söylüyor.

MAGNUS. Hayır; onu evcilleştirmedim. Ona nasıl davranılacağı öğrettim. Tüm yeni bakanlara görgü hocalığı yaparım; ama bu onları evcilleştirmez; yalnızca, kendilerini gülünçleştirmeden güçlerini nasıl kullanmalarını gerektiğini öğretir. "Doğal olarak da bu, daha soma onlarla kapıştığımda işimi daha da zorlaştırır.

KRALİÇE. Bunun için teşekkür bile görmezsiniz. Onları kandırmaya çalıştığınızı sanarlar..

MAGNUS. Başlangıç derslerinde belki. Ama, gerçek sorunlara gelindiğinde kandırmaca işe yaramaz; sonrasını kolayca kendileri öğrenirler.

(Pamphilius Kraiçe'nin tarafından terasa girer.)

MAGNUS. (Saatine bakar.) Aman Tanrım! Yoksa geldiler mi? Saat daha beş değil.

PAMPİLİUS. Hayır, efendim. Amerikan Büyükelçisi geldiler.

KRALİÇE. *(Buna canı sıkılmıştır.)* Randevusu var mıydı?

PAMPİLİUS. Hayır, efendim. Ama, konuşmak istediği önemli birşey var sanırım. Kendisinden bir laf almadım. Majestelerini derhal görmesi gerektiğini söylüyor.

KRALİÇE. Gerektiği ha!! Bir Amerikalının Kral'ı derhal görmesi gerekiyor, hem de randevusuz! Ne günlere kaldık!

MAGNUS. *(Ayağa kalkar.)* Onu içeri al, Pam.

(Pamphilius çıkar.)

KRALİÇE. Bu adama yazmasını söylemeliydim, sonra da bir hafta yanıtsız bırakırdım.

MAGNUS. Ne?! Amerika'ya hâlâ şu savaş borçlarımız ödüyörüz. Ve Bossfield gibi yayılcı bir başkanla bozmuşmak mı? Hayır, güzelim; elçiye benim yapacağım gibi nazik davranmalısınız.

PAMPHİLİUS. *(Yeniden gelir.)* Ekselansları Amerikan Büyükelçisi, Bay Vanhattan.

(O çekilirken Bay Vanhattan iyi kabul edileceğinden emin, güleç bir yüzle girer ve hızla Kraliçe 'ye yaklaşır, onu selamlayıp uzun uzun tokalaşır. Elleri acıyan Kraliçe'nin şaşkın bakışları önce ona, sonra yardım ister gibi Kral'a çevrilir.)

MAGNUS. Ne yapıyorsunuz, Bay Vanhattan? Majestelerinin yüzüklerini yerinden oynatacaksınız.

VANHATTAN. *(Bırakır.)* Majeste Kraliçe gelişimin nedenini öğrenince beni bağışlayacaktır. Kral Magnus, bu tarihsel bir andır; tarihin yazmadığı ve belki de bir daha yazamayacağı kadar büyük bir an.

MAGNUS. Çay aldınız mı?

VANHATTAN. Çay mı? Böyle bir anda kim çay düşünebilir?

KRALİÇE. *(Oldukça soğuk bir sesle.)* Nedenini bilmeden sevincinizi sizinle paylaşmamız münıkün değil.

VANHATTAN. Haklısınız, madam. Ben de çılgın biri gibi davranıyorum. Ama, öğreneceksiniz. O zaman, böyle bir haberin önemini abartıp abartmadığıma siz karar vereceksiniz.

MAGNUS. Demeyin! Oturamaz mısınız?

VANHATTAN. *(Bir sandalye alıp ikisinin arasına yerleştirir.)* Majestelerine teşekkür ederim. *(Oturur.)*

MAGNUS. Gördüğüm kadarıyla, bize verecek bir haberiniz var. Özel mi yoksa resmi mi?

VANHATTAN. Resmi, Majeste. Bunda kuşku yok. Size söyleyeceğim haber Amerika Birleşik Devletleri'nden İngiliz İmparatorluğu'na doğrudan bir iletidir.

KRALİÇE. Belki ben çıksam iyi olur.

VANHATTAN. Hayır, madam; gitmeyin. Kralınızın eşi olarak ayrıcalıklanmamın sınırı nedir bilmiyorum, ama bir İngiliz kadını olarak vereceğim haberi duymak hakkınızdır.

MAGNUS. Sevgili Vanhattan, konu nedir Tanrı aşkına?

VANHATTAN. Kral Magnus, ülkenizle benim ülkem arasında bir alacak sorunu var.

MAGNUS. İyi de, bizim kapitalistlerimiz Amerikan şirketlerine bu kadar yatırım yaptıktan sonra artık bunun bir önemi kaldı mı? Öyle ki, alacağınızı faiziyle birlikte aldıktan sonra, bize de yılda iki milyon dolar gönderiyorsunuz.

VANHATTAN. Kral Magnus; şimdilik sayılan unuttuğum. Sizinle ülkemiz arasında yalnızca alacak sorunu değil, bir de sınır çizgisi var. Bu sınırdaki belki tüfekli askerler beklemiyor, ama Amerikan yurttaşları her gün tahtınızın uyuğu olan Kanadalılarla tokalaşıyorlar.

MAGNUS. Arada bir de okyanus sınırı var, üstelik bunu iki ülkemizin hesabına, pek de pahalı bir biçimde, Birleşmiş Milletler korumakta.

VANHATTAN. *(Sözlerine daha bir ciddilik verebilir.)*

mek için ayağa kalkar.) Majeste, borcunuz silindi. Artık, ülkelerimiz arasında sınır kalmadı.

KRALİÇE. Nasıl oldu bu?

MAGNUS. Yoksa, Bay Vanhattan, doğanın bilinmez bir devinimiyle Amerika kıtası Atlas Okyanusu'na mı gömüldü?

VANHATTAN. Daha da harika bir şey oldu. Denebilir ki Atlas Okyanusu İngiliz İmparatorluğu'nu yuttu.

MAGNUS. Sanırım, olanları bize açık açık anlatırsanız iyi olur. Lütfen oturun.

VANHATTAN. *(Yeniden oturur.)* Bildiğiniz gibi, Majeste, Birleşik Devletler bir zamanlar İngiliz İmparatorluğu'nun bir parçasıydı.

MAGNUS. Sahi, böyle bir gelenek vardı.

VANHATTAN. Yalnızca gelenek değil, efendim. Bu tarihsel bir olgudur. On sekizinci yüzyılda -

MAGNUS. Bu çok zaman eder.

VANHATTAN. Büyük muslarm yaşamlarında yüzyıllar kısa sayılır, efendim. Size, İncil'deki iyilikbilmez oğulun öyküsünü anımsatmama izin verin.

MAGNUS. Oh, yapmayın, Bay Vanhattan, bu çok daha önce olmuş. Dünden bugüne önemli bir şey olduğunu söyleyecektiniz.

VANHATTAN. Oldu. Gerçekten oldu, Kral Magnus.

MAGNUS. Peki, ne oldu? Şu anda, on sekizinci yüzyılla veya iyilikbilmez oğullarla uğraşacak hiç zamanım yok.

KRALİÇE. Kral'ın on dakika soma hülriimetle toplantısı var, Bay Vanhattan.

VANHATTAN. Kral Magnus, size söyleyeceğim şe-

yi duyduklarında hükümetiniz üyelerinin yüzlerini görmek isterdim.

MAGNUS. Ben de. Ama, onlara söyleyemeyeceğim, çünkü ne olduğunu hâlâ bilmiyorum.

VANHATTAN. İyilikbilmez oğul babasının evine geri döndü, Majeste. Yoksul değil, aç değil, eski öyküdeki gibi paçavralar içinde değil. Oh, hayır. Bu kez baba evine dünyanın servetiyle dönüyor.

MAGNUS. (*Hızla kalkarken.*) Yoksa ?

VANHATTAN. (*O da, utku kazanmış gibi, kalkar.*) Evet, Majeste. Bağımsızlık Bildirgesi kaldırıldı. Onu temel alan antlaşmalar yırtılıp atıldı. Biz İngiliz İmparatorluğuna katılmaya karar verdik. Doğal olarak, yine Bay Bossfield'in yönetiminde İngiliz Devletler Topluluğunun nimetlerinden yararlanacağız. Kısa zaman içinde sizi yeniden görmeye geleceğim; yabancı bir gücün elçisi olarak değil, dominyonlarınızdan birinin yüksek komiseri olarak; ve elbet, sadık bir uyuşunuz olarak, efendim.

MAGNUS. (*Güçsüzce sandalyesine çöker.*) İyi halt edersiniz! (*İlk kez konuşacak söz bulamayıp afallamış gözlerle boşluğa bakar.*)

KRALİÇE. Harika birşey bu, Bay Vanhattan!

VANHATTAN. Majestelerinin böyle diyeceğini biliyordum. Tarihte görülmüş en harika olay. (*Yerine oturur.*)

KRALİÇE. (*Endişeyle Kral'a bakar.*) Öyle düşünmüyor musunuz, Magnus?

MAGNUS. (*Gözle görülür bir zorlukla kendini toparlar.*) Sorabilir miyim, Bay Vanhattan, bu - bu - Amerikan politika harikası ıamin kafasından çıktı? Açıkça söyleyeyim, sizin başkanınızın kafasında en «tkrn çalışan organın

ađzı olduđunu sanıyordum. Bunu kendi bařına dűřünműş olamaz. Ona kim yardımcı oldu?

VANHATTAN. Bay Bossfield'le ilgili eleştirilerinizi çekinceyle kabul ediyorum, fakat Majesteleri bu güzel haberin Serbest İrlanda Cumhurbaşkanı'nın ۆlkemize kısa süre önce yaptıkları geziyle ilişkisini sanırım göreceklerdir. Onun İrlandaca adını kolay söyleyemiyorum, elçilikte heceleylebilen tek bir yazmanımız var; ama, dostları ona Mick O'Rafferty diyorlar.

MAGNUS. Ah, alçak! Jernima, artık Dublin'de yaşamamız gerekecek. Bu, İngiltere'nin sonu demektir.

VANHATTAN. Bir bakıma öyle sayılabilir. Ama, İngiltere yıkılmayacak. Daha büyük ve daha görkemli bir birleşmenin içinde olacaktır. Belki de, koşullarımızdan birinin sizin imparator olmanız olduğunu eklemem gerekirdi. Bu küçük ada için bir kral yeterli olabilir; fakat, biz geldiğimizde daha büyük bir şey isteriz.

MAGNUS. Bu küçük ada ha! Şairin dediği gibi "gümüş denize takılı bu küçük pırlanta!" Bizlerin büyük Amerikan çıkarlarının bir eklentisi olmaktansa, o eski Sinn Féin savaş çığlığım atıp kanımızın son damlasına kadar bağımsızlığımız için savaşabileceğimiz hiç aklınıza gelmedi mi, Bay Vanhattan?

VANHATTAN. Barbar geçmişe böyle bir dönüşü düşünmeyi bile üzölürüm. Çok şükür, bu olanaksız - olanaksız! Eski savaş çığlığı Atlas Okyanusu'nda devriye gezen Birleşmiş Milletler filolarının bin türlü ulustan tayfalarının hoşuna gitmez. O filo size ambargo uygular. Korkarım biz de sizi boykot etmek zorunda kalırız. Yılda gelen o iki milyon dolar da kesilir.

MAGNUS. Peki, Kara Avrupas-ı'nın güçleri? Güç den-
gesindeki böyle bir bozulmayı kabul ederler mi sanıyor-
sunuz?

VANHATTAN. Neden olmasın? Değişim yalnızca kâ-
ğıt üzerinde olacaktır.

MAGNUS. Kâğıt üzerinde ha! İngiliz Devletler Top-
luluğu'nun Amerika Birleşik Devletleri ile birleşmesine
kâğıt üzerinde mi diyorsunuz? Fransa ve Almanya buna ne
derler?

VANHATTAN. *(Başını üzölmüş gibi sallar.)* Fransa
ve Almanya mı? Sizlerin eski aile bağlarıyla kullandığınız
bu eski coğrafya terimleri bizi rahatsız etmiyor. Herhalde
Almanya diye Ural Dağları ile Kuzey Denizi arasında Rus-
ya'dan arta kalan topraklardan söz ediyorsunuz? Oysa,
Moskova, Berlin ve Cenevre'deki akıllı adamlar şu anda
bu bölgeyi bMeştirmek için kafa yoruyorlar. Onlarla an-
laşmamıza göre, kendi oluşumlarını kabul edersek onlar
da bizimkine ses çıkarmayacaklar. Fransa dediğiniz o ül-
kenin Afrika'daki dertleriyle başı o kadar sıkışık ki Manş
Denizi'nin öbür kıyısında olup bitenlere karşı koyacak du-
rumda değil. Üstelik, Paris'te o kadar çok zengin Ameri-
kalı var ki Fransızların gözünde batı cephesinde yeni bir
şey olmayacak. Paris'teki Amerikalı turistlerin en büyük
eğlencelerinden biri de Eski İngiltere'ye kısa turlar yap-
maktır. Fransızlar kendimizi evimizde duyumsamamızı is-
tiyorlar. Biz de öyle yapıyoruz. Neden yapmayalım? So-
nuç olarak, burası bizim de baba ocağımız.

MAGNUS. Ne bakımdan; sorabilir miyim?

VANHATTAN. Eh^ alıştığımız her şeyi burada bula-
biliyoruz: sanayi ürünlerimiz, kitaplarımız, tiyatro oyun-

lanınız, sporlarımız, Hıristiyan Bilimi mezhebinin kiliseleri, fizik tedavi hekimlerimiz, sinema filmlerimiz, gramofonlarımız. Kısaca tammlamak gerekirse, bizim mallarınız ve bizim düşüncelerimiz. Bizimle politik bir birleşme, zaten gerçekleşmiş bir durumun resmi olarak tanınması anlamına gelecektir. Gönüllerin birleşmesi desek daha doğru olur.

KRALİÇE. Ama unutmayın, Bay Vanhattan, bizim ulusal geleneğimiz var.

VANHATTAN. Birleşik Devletler, madam, tüm ulusal gelenekleri bir potada eritip onları kendine özgü, tek ve evrensel özgürlük geleneğinin içinde harmanlamıştır.

KRALİÇE. Bizim kendimize has uygar bir kültürümüz var. Sizininkinden daha iyi olmayabilir; ama, farklıdır.

VANHATTAN. Acaba, öyle mi? Bizler İngiliz sanat yapıtlarına kültürün işlendiğini gördük; örneğin, soylularınızın güzel kır evlerinde, ortak atalarımızın kurduğu katedrallerde. Ama, siz onları ne yaptınız? Bize sattınız. Ben, babamın yaptığı ilk büyük iş olarak Cambridge'den New Jersey'e taşıdığı Ely Katedrali'nin gölgesinde büyüdüm. Onun yerine kurduğunuz yapı da güzel, kanımca döneminin en görkemli beton yapısı; o da Amerikalı bir mimar tarafından tasarlandı ve Sentetik Yapı Gereçleri Holdingi tarafından yapıldı. Bana inanın, İngiliz halkı, kitap okumak-tansa onlardan olduğu gibi kabullenen gerçek İngiliz halkı, turistlerin canlı tutmaya çalıştığı o eski İngiliz gelenekleri yerine bizimle daha rahat edecektir. Yılbaşlarında eski İngiliz geleneklerini yaşatmaya çalışan taşra soylusu kim, biliyor musunuz? O yeri satın almış bir Amerikalı. Sizin

halkınız bu gösterileri onun verdiği para için düzenliyor, doğal bulduğu için değil.

KRALIÇE. (*İçini çeker.*) En iyi ailelerimiz artık İrlanda'ya göç ediyorlar. Yurttaşlarımızın İngiltere'den İrlanda'ya gitmesine izin verilmemeli. Bir daha geri dönmüyorlar.

VANHATTAN. Onları suçlayabilir misiniz, madam? Şu iklime bakın!

KRALIÇE. Hayır, iklimden değil. Oradaki atyaşları yüzünden.

(*Kral düşünceli bir yüzle ayağa kalkar, Vanhattan da ona uyar.*)

MAGNUS. Bunu düşünmem gerekiyor. Yıllardır böyle birşey olacağımı biliyordum. Gençliğimde, Amerika'daki sömürgelerinin başkaldırısını asla tanımamış olan aile geleneklerinin etkisi altodayken, İngilizce konuşan birlik bir imparatorluğu uygarlığın tepesinde görmek gibi düşlerim vardı.

VANHATTAN. Çok güzel! Bravo! İşte şimdi gerçek oldu.

MAGNUS. Henüz değil. Yaşlı ve daha bilge olduğum şimdi, gerçeğini düşlediğimden daha az çekici buluyorum.

VANHATTAN. Başkanıma bu kadarım mı iletmeliyim, Majeste? Düş kırıklığına uğrayacaktır. Ben bile biraz şaşırıdım.

MAGNUS. Şimdilik bu kadar. Bu, yüce bir düşünce olabilir -

VANHATTAN. Kesinlikle, kesinlikle.

MAGNUS. Ama, İngiltere'yi yok edecek bir tuzak da olabilir.

VAN HATTAN. *(Onu yüreklendirmek ister.)* OL buna böyle bakmamaksınız. Ayrıca, hiçbir şey - Eski İngiltere bile - sonsuza kadar sürmez. Evrim, biliyorsunuz Majeste, evrim, evrim!

MAGNUS. Öyle, öyle. Bizim de ömrümüz sizin bayrağımızdaki yıldızlardan biri oluncaya kadar sürebilir. Ama, bize kalan son öznellik kısıntısına sarılmalıyız. Birleşmek - yoksa, gömülmek mi demiştiniz - gerekiyorsa, içimizden bazıları sonuna kadar batmadan yüzme isteyecektir. *(Kraliçe'ye.)* Sevgilim.

(Kraliçe gonga vurur. Pamphilius geri gelir.)

MAGNUS. Hükümet toplantısından sonra sizi arıyacağım. Bu gece değil; bir ileti bekleyerek uykunuzdan olmayın. Ama, umarım yarın erkenden. Haberi gazetelerden önce bana getirdiğiniz için teşekkür ederim; bu artık çok ender oluyor. Pamphilius, ekselanslarım kapıya geçir. İyi akşamlar. *(Tokalaşır.)*

VANHATTAN. Majestelerine teşekkür ederim. *(Kraliçe'ye.)* İyi akşamlar, madam. Yakında, saray giysileriyle huzurunuz geleceğim.

KRALİÇE. O giysilerin size çok yakışacağından eminim, Bay Vanhattan. İyi akşamlar.

(Elçi Pamphilius'la birlikte çıkar.)

MAGNUS. *(İleri geri dolaşır.)* Ah, düzenciler! O O'Raffety eşkiyası! O sığır çobam Bossfield! Anlaşılan, Kırmaca Limited şirketi İngiliz Topluluğu'na bir düzen verme işini üzerine almış.

KRALİÇE. *(Sakin.)* Bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyorum; Siz iyi bir imparator olurdunuz: Bu Amerikan uygarlaştırabiliriz.

MAGNUS. Kendimiz uygarlaşmamışken bunu nasıl yapabiliriz? Artık bizlere bir kızılderili oymağı gözüyle bakıyor. İngiltere bir kızılderili toplama kampına dönüşecek.

KRALİÇE. Saçma, hayatım! Bizim, onların doğal üstleri olduğumuzu biliyorlar. Bunu, eşlerinin saraydaki davranışlarında görebiliyorum. Krallık törelerini pek seviyor ve uyguluyorlar; oysa bizim İngiliz soyluları pek kaba oldular - gelmeye gönül indirirlerse, elbet.

MAGNUS. Pekâlâ, kancığım, kendime olduğundan daha çok sizin hoşunuza giden bir sürü iş yaptım; madem ki sizi eğlendirecek, ömrümü Amerikan İmparatoru olarak tamamlarım.

KRALİÇE. Sizin iyiliğinize olmayan hiçbir şey istemem, Magnus. Siz bazan kendinize neyin yararlı olduğunu bilmiyorsunuz.

MAGNUS. Bak, bak, bak! Bildiğin gibi yap, hayatım. Nerede bu yok olasıca bakanlar? Geciktiler.

KRALİÇE. *(Bahçeye bakar.)* Çimenlikten Sempronius'la geliyorlar.

(Hükümet üyeleri girer. Erkekler basamaklardan çıkarken şapkalarını çıkarırlar. Boanerges bu arada şık bir resmi giysi bulup değiştirmiştir. Proteus, Sempronius'la birlikte öbeğin başındadır, iki bayan bakan onları izlemektedir. Proteus ona döndüğünde Kraliçe ayağa kalkar. Sempronius küçük masayı çabucak parmaklık yanına alıp ortayı açar, sonra Kraliçe'nin sandalyesini alır ve Kral'in oturması için ortaya yerleştirir.)

KRALİÇE. *(Başbakanın elini sıkar.)* Nasılsınız, Bay Proteus?

PROTEUS. Size yeni Ticaret Bakanımız Bay Böanerges'i tanıştırabilir miyim?

KRALİÇE. Sizi Ulaştırma İşçileri Eğitim Merkezi'nin açılışında gördüğümü anımsıyorum, Bay Boanerges. O zamanlar daha yakışan bir giysiniz vardı. Umarım onu atmadınız.

BOANERGES. Ama, Prenses o giysiler içinde gülünç olduğumu söylemişti!

KRALİÇE. Prenses saçmalamış. Size çok yakışıyordu. Ama siz, ne giyseniz yakışır. Şimdi, sizi işinizle başbaşa bırakayım.

(Teras boyunca dışarı yürür. Sempronius onun örgüsünü toplayıp peşinden gider.)

MAGNUS. *(Otururken.)* Oturun, baylar ve bayanlar.

(Her biri önce şapkasını parmaklığın üstüne biralar, sonra bulduğu bir sandalyeyi alır. Oturduklarında Kral'ın sağından soluna doğru Nicobar, Crassus, Boanerges, Amanda, Kral, Proteus, Lysistrata, Pliny ve Balbus yer alır.)

(Bir sessizlik. Proteus Kral'ın söze başlamasını bekler. O ise, derin düşüncelere dalmıştır, birşey demez. Sessizlik dayanılmaz olur.)

PLINY. *(Konuşmuş olmak için.)* Bu sıralar akşamları hava güzel oluyor.

AMANDA. *(Gülmesini zor tutar.)*

MAGNUS. Ama, batı ufkunda ürkütücü bir bulut var, Bay Pliny. *(Proteus'a.)* Amerika'dan gelen haberi duydu-nuz mu?

PROTEUS. Duydum, Majeste.

MAGNUS. Bakanlarımın bu konudaki önerilerini alabilecek miyim?

PROTEUS. Majesteleri izin verirlerse, önce ulti-matom konusunu görüreceğiz.

MAGNUS. İngiliz Topluluğu'nun başkenti Washing-ton'a taşındığında ulti-matomun bir önemi kalacağını mı düşünüyorsunuz?

NICOBAR. Oradan önce Melbourne'a, Montreal'e ve-ya Johannesburg'a taşınması için uğraşırız.

MAGNUS. Oralarda fazla kalamaz. Gerçek bir ağır-lık merkezinde durur.

PROTEUS. Bu konuda aynı düşüncededeyiz. Eğer taşı-nacaksa bu, ya Washington yahut da Moskova olur.

BOANERGES. Moskova kendini pek beğeniyor. A-ma, Moskova bize bilmediğimiz neyi öğretebilir? Mosko-va'nın temelleri İngiliz tarihnde; Londra'da Karl Marx ta-rafından atılmış.

PROTEUS. Evet, ve İngiliz Kralı yine size konuyu de-ğiştirtti. (*Magnus'a.*) Ültimatom ne olacak, Majeste? Ka-rarınızı saat beşte açıklamaya söz vermişsiniz. Şimdi saat beşi çeyrek geçiyor.

MAGNUS. Bu konuyu mantıksal sonucuna kadar gö-türmeye bu kadar kararlı mısınız? Bakın, bunu yapmak hiç de İngiliz yapısına uygun bir davranış değil.

PROTEUS. Benim soyum İskoçya'dan geldi.

LYSISTRATA. Keşke hep orada kalsaydılar. Ben İn-gilizim; bedenimdeki her kemik İngilizdir.

BOANERGES. (*Bağırarak.*) Ben de öyle!

PROTEUS. İngiltere için düşünen İskoçlar olmasa vay haline!

MAGNUS. Hükümet üyeleri bu konuda ne düşünüyorlar?

AMANDA. Üyelerin ataları Iskoçya, İrlanda, Galler, Kudüs veya başka yerlerden geldiler, Majeste. Burada İngiliz duygularına seslenmenizin bir yaran olmaz.

CRASSUS. Bana sorarsanız, politika İngiliz ruhuna uymuyor.

MAGNUS. Yani, politikada kalan son İngiliz olarak ben de mi bir hiçe dönüşmeliyim?

PROTEUS. (*Kabaca.*) Evet. Kızıl bir tablo çizerek bizi yolumuzdan çeviremezsiniz. Ben de istesem sizin konumunuzu kara bir tabloyla gösterebilirim. Açık konuşayım, sizin kayıtsız şartsız teslim olmanızı istiyoruz. Bunu geri çevirirseniz halka gider, İngiltere'nin salt krallıkla mı, yoksa meşruti krallıkla mı yönetileceği konusunda halk oylamasına başvururum. Hepimiz bu konuda kararlıyız; hiçbirimiz istifa etmeyecek. Hükümetin burada bulunmayan üyelerinin mektupları da cebimde; buradakiler kendi adlarına konuşacaklardır.

ERKEK BAKANLAR. Doğru, çok doğru.

PROTEUS. Pekâlâ, yamtmız nedir?

MAGNUS. Mutlak krallık çağı geçti. Bensiz yönetebileceğinizi düşünüyorsunuz; oysa ben, sizler olmadan yapamayacağımı biliyorum. Elbette, meşruti krallığı seçiyorum.

ERKEK BAKANLAR. (Çok rahatlamış ve sevinmiş olarak.) Bravo! bravo!

MAGNUS. Bir dakika.

(*Ani bir sessizlik ve güvensizlik.*)

PROTEUS. Aha! İşin içinde iş var, değil mi?

MAGNUS. Tam iş yok. Ama sizler, beni meşruti bir

kral olmaya uygun olmadığım gerçeğiyle yüz yüze getirdiniz. Doğam gereği kendi kendimi sildirmeye yatkın değilim.

AMANDA. Gerçekten de bu doğru. Ben de sizin gibiyimdir, efendim.

MAGNUS. Teşekkür ederim. Öyleyse, sizlerin anayasal ilkenizi hiçbir duraksama olmadan kabul etmekle birlikte, ultiमतomunuzu imzalayamam, çünkü bunu yaparsam tutamayacağım bir söz vermiş olurum - hatta, tutmamam gerekir, çünkü içimdeki egemen olmadığım güçler beni bu sözü çiğnemeye zorlar.

BALBUS. Madem imzalamayacaksınız, nasıl ilke olarak kabul edebilirsiniz?

MAGNUS. Oh, bu konuda bir sıkıntım yok. Namuslu bir adam kamu görevim yürütemeyeceğini anladığı zaman istifa eder.

PROTEUS. (*Telaşlı.*) İstifa!? Nereye varmak istiyorsunuz?

CRASSUS.' Krallar istifa etmezler.

NICOBAR. Bu sanki insanın kendi kafasını kesmesi gibi olur. Kendi kafanızı da kesemezsiniz ya?

BOANERGES. Başkası ona yardımcı olabilir.

MAGNUS. Sözcükler üzerinde tartışmayalım, baylar, elbette istifa edemem. Ama, tahtı bırakabilirim.

TÜM ÖTEKİLER. (*Ayağa fırlarlar.*) Tahtı bırakmak! (*Düş kırıklığına uğramış gibi ona bakarlar.*)

AMANDA. (*Giderek inen bir hayranlık ısığı çalar.*) !!!!! (*Oturur.*)

MAGNUS. Elbette tahtı bırakmak. Lysistrata, siz tarih öğretmenliği yaptınız. Arkadaşlarınıza taht bırakma

olayının tarihte bilinmedik birşey olmadığını anlatıverin.
İmparator Beşinci Charles, örneğin -

LYSISTRATA. Oh, Beşinci Charles'ın canı cehenne-
me! Zaten adam değildi. Majeste, gücüm yettiği yere ka-
dar sizin yanınızdaydım. Ama, beni yolda bırakmayın. Tah-
tı bırakmamalısınız. (*Üzgün oturur.*)

PROTEUS. Benim olumlu görüşümü almadan tahtı
bırakamazsınız.

MAGNUS. Sizin görüşünüz uyarınca davranmakta-
yım..

PROTEUS. Saçma! (*Oturur.*)

BALBUS. Gülünç! (*Oturur.*)

PLINY. Ciddi olamazsınız. (*Oturur.*)

NICOBAR. Bu, bir çuval inciri berbat etmek olur.
(*Oturur.*)

CRASSUS. Böylesi düpedüz oyunbozanlıktır. (*Otu-
rur.*)

BOANERGES. (*Güçlü sesiyle.*) Peki, neden olmaz-
mış? Neden? Majestelerine bir Kral olarak, bir Güç Ada-
mı olarak büyük saygım var. Ama, kumsaldaki tek çakıl o
değil. Neden şu krallık yönetimini tümünden çöpe atıp bu-
günün öbür süper güçleri gibi cumhuriyet yönetimine geç-
meyelim? (*Oturur.*)

MAGNUS. Tahtı bırakmak bunu gerektirmiyor, Bay
Boanerges. Ben meşruti krallığı kurtarmak için tahtı bıra-
kıyorum, yıkmak için değil. Benim yerime oğlum, Galler
Prensi Robert geçecektir. Bence iyi bir meşruti kral olur.

PLINY. Oh, yapmayın! Çocuğa yazık olur, efendim.
O zeka küpü °ir çocuk.

MAGNUS. Oh, evet, evet, evet; oğlumun geri zekalı

olduğunu söylemek istememiştim; tersine, benden çok daha akıllıdır. Ama, onun politikayla ilgilenmesini bir türlü sağlayamadım. O entelektüel uğraşlar peşinde.

NICOBAR. İnanmayın. O da boğazına kadar iş dünyası içinde.

MAGNUS. Doğru. O bana, neden burada sizlerle hükümet ettiğimi sanıp zaman yitirdiğimi soruyor; ona göre, ülkeyi gerçekte Kırmaca Limited yönetiyormuş. Doğrusu, ona verecek yanıt bulamıyorum.

CRASSUS. Günümüz çocukları böyle işte. Benim oğlum da aynı şeyi söylüyor.

LYSISTPvATA. Ben kendi adıma Prens'le iyi anlaşıyorum; ama nedense, yaptığım işlerle onun gerçekten ilgilendiğine inanmıyorum

BALBUS. İlgilenmez. Siz onun işine karışmadıkça o da size karışmaz. Tam bize uygun bir kral. İnatçı değü. Bununu her işe sokmaz. Ne yapsak önemsiz olduğunu düşünür. Ne dersin, Joe?

PROTEUS. Neden olmasın? Doğallıkla, Majesteleri ciddiye.

MAGNUS. Çok ciddi olduğuma inanın.

PROTEUS. Vallahi, olayların bu biçime dönüşeceğini sanmıyordum. Ama, öngörebilmeliydim. Majestelerinin önerdiği şey çok açık, mantıklı ve sorunumuza dürüst bir çözüm. Böyle çözümler politikada en son düşünülür. Ama, Majestelerinin özyapısını hesaba katmamıştım. Bunu düşündükçe haklı olduğunuzu daha iyi görüyorum - size açık olan tek yolu seçiyorsunuz.

CRASSUS. Ben karşı olduğumu söylememiştim, Joe.

BALBUS. Ben de öyle.

NICOBAR. Bu çözümün çok iyi yanları var. Ben de karşı değilim.

PLINY. Ha bu kral, ha öbür kral, değil mi?

BOANERGES. İyi mi değil mi, ha? Joe'nun her parmağım oynatışında sizlerin bir o yana bir bu yana kıvrmanız beni eğlendiriyor. Burası koyunlar hükümeti mi?

PROTEUS. Peki, o zaman sürüye sen önderlik yap. Daha iyi bir önerin var mı?

BOANERGES. Şimdi ivedi birşey düşünecek değilim. Bu çözümü tartışmamız gerekirdi. Ama, sanıyorum Kral doğru bildiği şeyi yapmaktadır.

PROTEUS. Yani, keçi de sürüyle birlikte; öyleyse, anlaştık.

BOANERGES. Kime keçi diyorsun?

NICOBAR. Sen kime sürü diyorsun?

AMANDA. Sakin olun, çocuklar! Yavaş! Yavaş! (*Kral'a.*) Bizi yine gafil avladınız, Majeste, her zamanki gibi.

PROTEUS. Söylenecek başka şey kalmadı.

AMANDA. İyi, daha yarım saat tartışacağız demektir.

BOANERGES. Kadim, şaklabanlılık etmenin sırası değil.

PROTEUS. (*Resmi.*) Bili haklı, Amanda. (*Ayağa kalkar ve meclisteki bir ayaç gibi konuşmaya hazırlanır.*)

(*Bakanlar kendilerini toplayıp kilisede gibi ciddi bir dikkatle dinlerler; ama Lysistrata küçümseyici, Amanda muziptir.*)

PROTEUS. (*Sürdürür.*) Bu, tarihsel bir andır. Eski ba-

ğın kopanldığı andır, itiraf ediyorum ki bu eski bağdan ben de çok şey öğrendim.

ERKEK BAKANLAR. (*Mırıltıyla.*) Bravo! Bravo!

PROTEUS. Kendi adıma - ve sanırım hepiniz adma da konuşabilirim - aramızda yalnızca politik değil, içten bir dostluk bağı da vardı.

(*Mırıltılı bir anlayış duygusu sürer. Duygusalılık artar.*)

PROTEUS. Aramızda anlaşmazlıklar olmadı değil - kimin olmadı ki? Ama, bunlar aile içi kavgalardı.

CRASSUS. Evet. Başka bir şey değildi.

PROTEUS. Sevenlerin kavgası diyebilir miyim?

PLINY. (*Gözlerini siler.*) Diyebilirsin, Joe. Diyebilirsin.

PROTEUS. Dostlarım, burada bir toplantıya geldik. Ama, heyhat! Toplantı yerine bir veda görüşmesi bulduk. (*Crassus iç çekerek ağlar.*) Bizim açımızdan yürek burkan, ama dostça bir veda bu. (*Pliny'den bravo mırıltısı.*) Üzgünüz, ama yıkılmış değiliz. Geçmişe üzüntüyle bakıyoruz, ama geleceğe umutla bakabiliriz. Bu gelecekte tehlikeler ve zorluklar olabilir. Bizi yeni sorunlarla ve yeni bir krala karşı karşıya getirecektir. Ama, bu yeni sorunlar ve yeni kral bize eski yol gösterici kralımızı ve - izin verirse ekleyeyim - dostumuzu unutturamaz. (*Bitmeyen bravolar.*) Bitirirken, her ne olursa olsun, krallığın yaşayacağını ilan edersem sözlerimin yüreklerinizde bir yankı bulacağını -

AMANDA. Sen Bray Kilisesi'nde vaiz olmalıydın, Joe.

(*Gürültülü karşı çıkma sesleri. Proteus gururu kırılmış olarak sandalyesine hışımla oturur.*)

BALBUS. Ayıp!

NICOBAR. Sussana, oro-

PLFNY. Buna eşek şakası derler!

CRASSUS. Utanmalısın, Amanda, Terbiyeli ol.

LYSISTRATA..Konuşmak onun da hakkı. Sizler duygusal birer ahmaksınız.

BOANERGES. (*Ayağa kalkar.*) Susun. Hizaya gelin.

AMANDA. Üzgünüm.

BOANERGES. Elbet üzölmelisin. Nerede kaldı siz-
îerin görgüsü? Nerede-kaldı eğitiminiz? Kral Magnus; yol-
göstericidir artık güçlü insanlar gibi ayrılıyor; dost-
lar gibi. Başbakan burada bulunan bayların duygularını
hakkıyla anlattı. Onları, bu duygularını eski İngiliz gele-
neklerine göre belirtmeye çağırıyorum. Bir, iki, üç - (*Ka-
lin bir sesle şarkıya başlar.*)

PROTEUS DIŞINDA ERKEK BAKANLAR. (*Aya-
ğa kalkıp hep birlikte şarkı söylerler.*)

Çünkü o şen ve iyi bir arkadaştır.

Çünkü o şen ve iyi bir arkadaştır.

Çünkü o -

MAGNUS. (*Buyurucu bir sesle.*) Durun. Durun.

*(Ani bir sessizlik ve kuşkulu bakışlar. Ürkerek yerle-
rine otururlar.)*

MAGNUS. Size tüm kalbimle teşekkür ederim; ama
bir yanlış anlama var. Birbirimizden ayrılmıyoruz. Etkin
politikadan çekilmeye hiç niyetim yok.

PROTEUS. Ne !!

MAGNUS. Bana, politik geçmişi olan bir adama olan

sevginizle bakmanızdan ne kadar uygulandığımı bilemezsiniz. Ama, ben kendimi politik geleceği olan biri gibi görmekteyim. Size planlarımı henüz anlatmadım.

NICOBAR. Hangi planlar?

BALBUS. Tahtı bırakmış bir kralın geleceği veya planlanamaz.

MAGNUS. Neden olmasın? Ben çok heyecan ve keyif verici bir gelecek düşünüyorum. Doğal olarak, krallıkta yapacağım son iş olarak parlamentoyu feshedeğim için, eğlence genel seçimlerle başlayacaktır.

BOANERGES. (*Şaşkın.*) Ama, ben daha yeni seçilmiştim. Yani, bir ay içinde ikinci kez seçime mi gireceğim? Bunun giderlerini hiç düşündünüz mü?

MAGNUS. Merak etmeyin, giderlerinizi devlet karşılayacaktır.

BOANERGES. Devlet karşılayacak ha! İngiltere'deki seçimler konusunda tüm bildiğiniz bu mu?

PROTEUS. Kalan giderleriniz parti fonlarından karşılanır, Bili. Daha fazlasını bulamazsanız, normal oylarla yetinirsiniz. Sürdürün, Majeste; sizin şu planlarınızı duymak isteriz.

MAGNUS. Krallık yetkilerimi son kez kullanarak tüm unvan ve payelerimi bırakacağım. Böylece, sıradan bir yurttaş konumuna kolayca mebilirim.

BOANERGES. Çıkabilirim demek istiyorsunuz. Sıradan insan unvanlılardan çok daha yukardadır, aşağıda değil.

MAGNUS. İşte bu yüzden şüadan bir insan olacağım, Bay Boanerges.

PLINY. Eh, bu size onur veriyor.

CRASSUS. Böyle bir özveriyi pek az kimse yapar.

BOANERGES. Çok ince ruhlu bir davranış, Majeste. Çok ince ruhlu.

PROTEUS. (*Kuşkulu.*) Ne zamandan beri Majesteleri böyle ince davranışlara başladı? Bu defakinin arkasındaki plan nedir?

BOANERGES. Ayıp!

PROTEUS. Kapa çeneni, salak. (*Kral'a.*) Soruyorum, plan nedir?

MAGNUS. Size kül yutturmak kolay değil, Sayın Başbakan. Planım şu ki yeniden politikaya döndüğümde sıradan bir yurttaş olarak bir soyludan daha güçlü konumda olacağım. Mecliste bir milletvekili olmayı planlıyorum.

PROTEUS. Siz, Mecliste!

MAGNUS. (*Sade bir anlatımla.*) Niyetim önümüzdeki genel seçimlerde Windsor Bölgesi'nden bağımsız aday olarak seçimlere katılmaktır.

(*Boanerges ve iki bayan dışında kalanlar şaşkınlıkla ayağa fırlarlar.*)

BALBUS. Bu aşağılık bir şey.

NICOBAR. Gördüğüm en pis oyun.

PLTNY. Oyların çoğunu alır.

CRASSUS. Ne alması? Tulum çıkarır.

BALBUS. Biz de sizi centilmen sanıyorduk.

NICOBAR. İkiyüzlü!

CRASSUS. Dolandırıcı!

LYSISTRATA. Majestelerine tüm kalbimle basanlar dilerim,

AMANDA. Bravo! Bravo! Harbi olun, çocuklar. Neden o da bizim gibi meclise giremeyecekmış?

BOANERGES. Doğru söyledi! Çok doğru!-Neden olmasın?

BOANERGES DIŞINDA ERKEK BAKANLAR. Ya-a-a-ah! (*Büyük bir bezginlikle otururlar.*)

PROTEUS. (*Asık bir yüzle.*) Peki, meclise girdiniz diyelim. Sonra?

MAGNUS. Birçok seçeneğim var. Doğal olarak, önce bir parti kuracağım. Oğlum Kral Robert parti önderlerinden birini güvenoyu alabilecek bir hükümet kurmakla görevlendirecektir. Bu siz de olabilirsiniz. Belki beni bile seçebilir.

AMANDA. (*Asık suratlı sessizliği bozmak için ıslıkla Ulusal Mars'tan birkaç nota çalar.*)

MAGNUS. Ama, ne olursa olsun, artık kamuoyu önünde içtenlikle birbirimiz hakkında düşündüklerimizi söyleyebileceğiz. Siz İngiliz halkına benim hakkımda gerçekten ne düşündüğünüzü hiç söylememiştiniz; çünkü bu ülkede Kral'ı gerçekten eleştirme olanağı yoktur. Ben de sizlerin gerçek yetenekleriniz ve huylarınız konusunda içimden geçeni söyleyemedim. Tüm bu yapmacık, görünür sevgi ve saygı, gerçeklerin saklanması bitecektir. Bu yeni ilişkilerimize başlayabilmek için eminim siz de benim kadar can atıyorsunuzdur.

LYSISTRATA. Çok sevindim, Majeste. Siz benim yerime Kırmaca Limited'e kafa tutarsınız.

AMANDA. Bu pek eğlenceli olur.

BOANERGES. Pekâlâ, Sayın Başbakan, sizi bekliyoruz. Buna ne diyeceksiniz?

PROTEUS. (*Ayağa kalkar ve çatık kaşlarla yavaş*

tempoda konuşur.) Majesteleri o ulti­matom hâlâ yanınız­da mı?

MAGNUS. *(Belgeyi göğüs cebinden çıkarıp ona uzatır.)*

PROTEUS. *(Ölçülü bir vurgulamayla, iki net el ha­reketiyle kağıdı dört parçaya yırtar ve havaya savurur.)* Taht bırakma diye bir şey olmayacak. Genel seçimler ol­mayacak. Ültimatom diye bir şey varolmadı. Eskisi gibi sürdürüyoruz. Bunalım bitmiştir. *(Kral'a ölümcül bir kin­le.)* Sizi bu yaptığınızdan dolayı asla bağışlamayacağım. Bu sabah elimde olan koz asımı çaldınız. *(Parmaklıklar­dan şapkasını alır ve çimenlikten yürüyerek çıkar.)*

BOANERGES. *(Ayağa kalkar.)* Başbakanın bu öfke­li davranışını kınıyorum, Majeste. Bu, Güçlü Adam'a ya­kışmayan bir tepki. Ondan bunun hesabım soracağım. Ba­na güvenebilirsiniz. *(Şapkasını alır; ciddi ve ağırbaşlı bir edayla Proteus'un ardından gider.)*

MCOBAR. *(Kalkar.)* Doğrusu, ne düşündüğümü söy­leyemeyeceğim. *(Şapkasını alırken Kral ona seslenir.)*

MAGNUS. Bir çuval inciri berbat etmedim ya, Bay Nicobar?

NICOBAR. istediğiniz kadar edebilirsiniz, umurum­da değil. Politikadan çekiliyorum. Politika berbat bir oyun­muş. *(Gider.)*

CRASSUS. *(Çekinerek ayağa kalkar ve şapkasını alır.)* Nick çekiliyorsa, ben de çekilmeliyim.

MAGNUS. Gerçekten politikadan vazgeçebilir mi­siniz?

CRASSUS. Eğer, Kırmaca Limited Şirketi yakamı

bırakırsa, seve seve çekilirim. Beni onlar politikaya soktu; herhalde bana başka bir iş bulurlar. *(Gider.)*

PLINY. *(Sonuna kadar neşesini bozmamıştır; şapkasını alırken.)* Doğrusu, hiçbir şey olmadığına sevindim. Biliyor musunuz, Majeste, hükümette gerçekten hiçbir şey olmuyor? Onların öfkeli davranışlarına bakmayın. Yarın, yine sizin avucunuzdan yiyeceklerdir. *(Gider.)*

BALBUS. *(Şapkasını aldıktan sonra.)* Onlar gittiği- ne göre, şunu söyleyebilirim ki, eğer taht giderse ve siz baş- bakan olursanız, tüm kusurlarıma karşın, benden daha iyi İşleri Bakam bulamazsınız.

MAGNUS. Bunu anımsayacağım. Bu arada, eğer yol- da Başbakan'a raslarsanız, ona Amerika'nın İngiltere'yi yutma önerisi konusunda bir karar almayı unuttuğumuzu söyleyin.

BALBUS. Gerçekten unuttuk! İyi de oldu hani! Ha ha ha ha ha ha! *(Gürültülü kahkahalarla gider.)*

MAGNUS. Anlamadılar, Lizzie; hiçbiri anlamıyor. Bu sanki başka bir gezegenin bize çarpması gibi birşey. Krallık geleneği ve geçmişin görkemi yok olduğunda çıp- lak kalacağız ve belki de gerçek benliğimizle yüz yüze ge- leceğiz.

LYSISSTRATA. Daha iyi ya; ama gerçek benliğimiz dediğiniz şey kimseye benzemeyen o eski İngiliz benliğiy- se elbet. Günümüzde tüm dünyada insanlar artık birer otel- de gibi yaşıyorlar. George Washington'un Amerikasınım Kraliçe Anne'm İngilteresi'ni yutacağını sanmayın. Geor- ge Washington'un Amerikasını da Kraliçe Anne gibi öldü. Amerika dedikleri ülkenin insanı da Göçmen Atalar'dan geldiğini sanan bir zavallı.

MAGNUS. Evet, tüm zavallıların bir potada eridiği bir dünyada yaşıyoruz. Ve günün birinde tüm sınırlar kalktığında Londra yerine Tennessee'de olmak hiç fark etmeyecek; çocuklara hâlâ on sekizinci yüzyıl köy okulları kafasıyla öğretmeye çalıştığımız herhangi bir yer kalmayacak.

LYSISTRATA. Üzülmeyin, Majeste. Ama, en bilgisiz ulusun ülkesi değil en güçlü elektrik santrali olan ülke başta olacaktır. Elektrik santrallan olmadan insanları ulusal marşlarla, yabancı düşmanlığıyla, verilen boş sözlerle, umacılarla yürütemeyeceklerdir; gerçi, ulusçuluğu yalnızca bunlarla yürütebilirsiniz. Ama ben, sizin de bizimle mecliste olmayacağınıza üzülüyorum; orada eski İngiltere'yi yeniden canlandırabilir ve Kırmaca Şirketi'ne karşı yeni bir partinin başına geçerdiniz. *(Gözlerinden yaş gelir.)*

MAGNUS. *(Sırtını okşayarak onu avutur.)* Bu şahane olurdu, değil mi? Ama, ben çok eski kafalıyım. Artık bu güldürüyü daha genç insanlar bitirmeli.

AMANDA. *(Kral'ı kolundan tutar.)* Gel benimle, hayatım. Sana kahkahalarla güleceğin şarkılar söylerim. Gel.

(Lysistrata mendilini cebine koyar; Kralın elini hareketle sıkar ve Amanda'yla birlikte çıkar. Kral derin düşüncelere dalar. Az sonra, Kraliçe içeri girer.)

KRALİÇE. Hadi bakalım, Magnus; akşam yemeği için giyinme zamanı geldi.

MAGNUS. *(Canı sıkındır.)* Oh, şimdi olmaz. Düşünmem gereken çok önemli bir iş var. Akşam yemeği istemiyorum.

KRALİÇE. *(Buyurucu bir tavırla.)* Ne demek yemek olmaz? Hiç böyle şey görüldü mü? Biliyorsun, saat yedi-den sonra düşünmeyi sürdürürsen geceleri uyuyamıyorsun.

MAGNUS. Ama, gerçekten, Jemima -

KRALİÇE. *(Yanına gelip onun koluna girer.)* Hadi, hadii! Huysuzluk etme. Yemeği geciktiremeyiz. Hadi, ko- •
ca bir adam gibi gel.

(Kral, yapısında olan uysallıkla ve acı acı gülümseyerek, götürülmesine izin verir.)